

WAASAN PÄIVÄLEHTI

GPT3

Irtonumero 1 €
Verkossa ilmainen

ISSN 2954-243X

N:o 47

Sunnuntaina, 12 marraskuuta

2023

Waasan Päivälehti - moderni sanomalehti, jonka ulkoasu on peräisin 1870-luvulta. Silloin sanomalehdissä oli vain 4 sivua. Paljon tekstiä, mutta ei kuvia ollenkaan, joten neljässä sivussa on paljon luettavaa. Lehti sisältää lainauksia vanhoista päivälehdistä, jotka on otettu Kansallisarkistosta (digi.kansalliskirjasto.fi). GPT3 tekee osan rutiinoinomaisesta toimitustyöstä. Waasan Päivälehti ilmestyy sunnuntaiaamuisin, mutta tavoitteenamme on, että se ilmestyy joka päivä jatkossa. Lehti on luettavissa verkossa ilmaiseksi, painetut yksittäisnumerot maksavat 1 €. Mainoshinta 6 €/palstamillimetri, mutta vakioilmoitukset ovat halvempia (25 mm korkea=140 €, 50 mm = 280 €, 75 mm=400 €). Toistuvat ilmoitukset = 50 % alennus. Lähetä ilmoitukset jpg-, tiff- tai png-muodossa osoitteeseen waasanpaivalehti@gmail.com. Ilmoitukset pienennetään 46 mm:n sarakkeen leveyteen. Jos ilmoitus ei mahdu seuraavaan lehteen otamme yhteyttä. Päätoimittaja Hans Björknäs Posti: Waasan Päivälehti, Koulukatu 37 B 7, 65100 Vaasa, puhelin +358-40-5462455.

Uutiset

Uusi etninen kauppa avattu

Syrian Market on äsken avattu Vaasassa, osoitteessa Kauppapuistikko 8. Laaja valikoima syyrialaisia tuotteita, ja kahvikupponen saa 50:llä sentillä. Kauppa mainostaa itseään runsaasti TikTokissa.

Omistaja on Saleh Homs, kuvassa.

Influenssaepidemia ei ole vielä alkanut, mutta koronatartuntojen määrät lisääntyneet

Influenssaepidemia ei ole vielä alkanut Suomessa. Lokakuun aikana THL:n tartuntatautirekisteriin on raportoitu viikoittain yksittäisiä influenssalöydöksiä, mutta tapausmäärissä ei ole tällä hetkellä havaittavissa merkittä-

Viikon taide-elämys:

Fanny Maria Churberg, suomalainen taiteilija (1845-1892).

Syntynyt Vaasassa. Hänen ensimmäinen kuvataiteen opettajansa oli Alexandra Frosterus-Sältin Vaasassa. Myöhemmin hän opiskeli imDüsseldorfissa, vieraili myös Pariisissa ja maalasi maisemia alkuperäisellä, rohkealla ja voimakkaalla toteutuksella. Hän ei ollut hänen elinaikanaan erityisen arvostettu taiteilijana. Mutta viime aikoina hänet on tunnustettu yhdeksi Suomen parhaista maisemataiteilijoista.

Tässä: *Koivuhaka 1880*

vää kasvua. Sen sijaan koronatartuntojen määrässä on ollut kasvua useilla hyvinvointialueilla.

THL seuraa sekä korona- että influenssatilanteen kehittymistä ja päivittää ajantasaista tietoa verkkosivuille säännöllisesti. (THL.fi)

Vaasan väkiluku kasvaa ennätystahtia

Vuosi 2023 on näyttäytymässä Vaasalle voimakkaimpana väestönkasvun vuotena koko 2000-luvulla. Tilastokeskuksen ennakkotietojen mukaan Vaasan väkiluku on kasvanut merkittävästi, peräti 892 asukkaalla tammi-syyskuun aikana. Maahanmuutto on keskeinen tekijä tässä voimakkaassa kasvussa, ja se on kiihdyttänyt Vaasan väestönkasvua myös edellisenä vuonna.

Vaasalaisia oli syyskuussa yhteensä 68 880, kun vuoden päättyessä 2022 luku oli 67 988 asukasta. Viimeksi vastaava kasvu

Sivu-Sid-Page:

Suomeksi 1

På finska
In Finnish

På svenska 9

Ruotsiksi
En Swedish

In English 17

Englanniksi
På engelska

Valokuva-liite 25

Fotobilaga
Photo supplement

ylitti 800 asukkaan rajan vuonna 2011.

– Suomeen suuntautuva maahanmuutto on ollut viime vuosi-

Helsingin kirjamesut
Bokmässan i Helsingfors
The Book Fair in Helsinki
Книжковий ярмарок у Гельсінкі

Kuvaliite sivu 25

Täällä olemme:
www.vpress.ovh

Takvi tulossa

KOVINA AIKOINA
Kertomus Suomen viimeisten
nälkävuosien ajoilta
KARLA. TAVASTSTJERNA
Suomentanut Juhani Aho
Julkaistu 1892.
OSA 38

Kapteeni Thoreld oli jo kauan valmistanut näitä suuria päivälisiä. Helsingin paras ravintolanpitäjä oli lähettänyt tänne kokkinsa pari päivää edeltäpäin, ja eilen tuli neljä frakkipukuista kyypparia. He olivat aukaisseet ovet suuren salin, ruokasalin ja verannan välillä, niin että nuo kaksi suurta huonetta muodostivat yhden ainoan ison huoneen, jossa pöydät olivat pantuina pitkiin riveihin ja peitetyt häikäisevän valkealla damastilla, mahdotoman suurilla kukkavuorilla ja raskailla hopea-astioilla. Jokaisen lautasen kohdalla oli seitsemän eri väristä lasia, ja servietit olivat käännetty monella toisistaan somemmalla tavalla. Jäkel-

larissa oli pinoittain samppanjapulloja, mutta kapteeni piti itse huolen siitä, että hänen hienoin kymmenvuotinen Bordeaux'nsa sai tarpeellisen lämpö määrän ennen kuin herkuttelevat huulet tulivat sen makua maistamaan. Soittokunta sijoitettiin verannalle kasvihuoneesta tuotujen kasvien väliin, jotka nyt koristivat sekä salia että verantaa ja tekivät kaikesta tämän niin somaksi ja eloisaksi, että vieraat seisahtuivat hämmästyksissään ovelle hengittäen monenmoisia tuoksua, joista kuitenkin ainoastaan yhden voi oikein erottaa, nimittäin kapteenin lempituoksun myskin, joka ikään kuin soitti korkeata viuluääntä tässä tuoksusinfoniasa. Tämä ei ollut mitään tavallista kerskailemista, vaan aivan erikoisen hienostuneen aistin synnyttämää. Se ei ollut kehumisen ja häikäisemisen halua, vaan nauttimishalua — ja tavattoman hienostunutta halua se oli sen ai-

na ennätyskellisen suurta. Vuonna 2023 väestönkehitykseen vaikuttaa merkittävästi myös ukrainalaisten kotikuntahakemukset, kertoo asuntopäällikkö Jonas Nylén.

Maahanmuuttajat asettuvat pääasiassa maan suuriin ja kasvaviin kaupunkiin. Vaasassa on Suomen suurin maahanmuuttajataustaisten tai vieraskielisten väestö keskikokoisten kasvukaupunkien joukossa.

Vaasan erinomainen työllisyystilanne on myös yksi kasvun taustatekijä. Syyskuussa Vaasan työttömyysaste oli 6,9 %, ja Pohjanmaan ELY-keskusalueen työttömyysaste oli Manner-Suomen alhaisin (6,0 %).

Vaasan väestönkasvu ylittää selvästi Tilastokeskuksen vuonna 2021 tekemän kuntakohtaisen väestöennusteen, jossa Vaasaan ennakoitiin +1 asukasta vuosille 2022–2023. Kaupungin väkiluku on kuitenkin kasvanut vajaassa kahdessa vuodessa jo 1 265 asukkaalla.

– Vaasa on osoittanut kykensä kasvamaan huomattavasti nopeammin kuin väestöennusteet antavat ymmärtää. Edellinen vastaava kasvusykli tapahtui vuosina 2002–2015, jolloin kaupungin väkiluku kasvoi noin 6

400 asukkaalla, toteaa Nylén.

Vaasassa myös kuntien välinen nettomuutto on pitkistä aikaa positiivinen. Sen sijaan syntyneiden määrä ei ole kasvussa, vaan päinvastoin on laskenut entisestään.

– Tällä hetkellä Vaasassa syntyy noin 30 % vähemmän lapsia verrattuna 2010-luvun alkuun. Tämä kehitys on huolestuttava, eikä voimakas maahanmuutto ole ainakaan vielä kääntänyt tätä trendiä, huomauttaa Nylén.

Vaasan vuoden 2023 väestönkehitys osatekijöittäin:

Nettomaahanmuutto: +1 025 henkilöä

Kuntien välinen nettomuutto: +27 henkilöä

Luonnollinen väestönlisäys (syntyneet – kuolleet): -164 henkilöä (Vaasa.fi)

Knäppisarna

Vaasalainen valkovauserkerho täyttää 20 vuotta ja juhlan kunniaksi

kaisessa Suomessa!

Kapteeni oli käyttänyt kaikki taitonsa vieraiden sijoittamiseen, mutta viime hetkellä hän sai sen ikävän sanoman, että hänen vasemmanpuoleinen vierustoverinsa varatuomari von Blume ei voi tulla, kun hänen ruovansa on äkillisesti sairastunut. Se tieto häiritsi häntä hetkisen. Mutta sitten istuttiin pöytään, ja soittokunta soitti ensimmäisen osaston pitkistä ohjelmastaan. Seura oli jotenkin sekainen. Päivällisillä oli melkein virallinen sävy. Lähinnä isäntää istui pöydässä herroja, joilla oli ylimyksellinen linnun naama, kalju pää, hienot kädet ja pitkät sormet, jotka käyttivät veistä ja haarukkaa hajamielisesti, samalla kun hienot, arvokkaat huulet yhtämitta ylläpitivät keskustelua naapurien kanssa. Kuten pidemmälle tultiin pöydän päästä ruokasaliin päin, sitä kömpelömmiksi muuttuivat päiden muodot, sitä karkeam-

miksi kädet, ruokahalu ahneemmaksi ja suut vaikenivat syödessään melkein kokonaan. Pöydän alapäässä istui näet insinöörejä, jotka yli vuoden olivat syöneet runsaat ateriansa talonpoikaistaloissa. Ne olivat iloisia, rotevia, terveitä ja nälkäisiä, ja heidän ruskeat kasvonsa näyttivät silmänpistäviltä valkoista paidanrintaa vasten. He naureskelivat itseksensä tuolle viralliselle kankeudelle toisessa päässä pöytää, kertoivat kaskuja, joille nauroivat läikähtykseen, ja hoitivat ahkerasti lasejaan odottamatta isännän kehotuksia.

Kun oli syöty neljä ruokalajia kahdeksasta, alkoivat yläpään herratkin vähitellen sulaa. Valtioneuvokset pistelivät virkaveljiään, kenraalit rupesivat muislemaan vänrikki vuosiensa, ja kapteeni Thoreld teki parastaan, että he tuntisivat olevansa iloisia ihmisiä, jotka ainakin tällä kertaa ovat unohtaneet arvonimensä ja

kerhoilla on valokuvanäyttely Taidehallissa.

Vuoden 2023 keliakiatutkijaksi

on valittu lääketieteen tohtori Camilla Pasternack, ilmoitti Keliakialiitto. Palkinto paljastettiin Lautasella-messuilla Helsingin Messukeskuksessa lauantaina 28. lokakuuta 2023 klo 11. Keliakialiiton myöntämä tunnustus on jaettu vuodesta 1996 lähtien.

Pasternack on erikoistunut erityisesti ihokeliakiaan, jota ei ole maailmalla tutkittu laajalti. Ihokeliakia on yksi Tampereen yliopiston Keliakiatutkimuskeskuksen viidestä pääsuunnasta.

– Kunnianosoitus oli iloinen yllätys. Haluan erityisesti kiittää professori Teea Salmea sekä Emil Aaltosen säätiötä, joka myönsi minulle tutkimusapurahaa vuonna 2020. Tämä taloudellinen tuki mahdollisti tuolloin täysipäiväisen tutkimustyön, kertoo Pasternack.

Ihokeliakia on keliakian muoto, jossa ravinnon gluteeni aiheuttaa voimakkaasti kutiavan rakkulaisen ihottuman, lisäksi suolivauriota. Keliakiassa gluteeni vahingoittaa suolen limakalvoja.

Ihokeliakiaan liittyy edelleen monia mysteereitä.

– Parhaillaan tutkin, miten iho-

keliakia eroaa muista keliakian muodoista. Onko alttius tyyppisiin keliakiapotilaiden liitännäissairauksiin erilainen? Näyttää siltä, että ihokeliakikoilla riskit ovat pienemmät. Tämä koskee ainakin osteoporoosia, munuais-tauteja sekä sydän- ja verisuonisairauksia. (Lähde: Keliakialiitto)

Kansainväliset nykytaiteilijat Valentina Gelain ja Bekim Hasaj esittelevät yhteisnäyttelyn Vaasan Taidehallissa

Vaasan Taidehallissa on avattu kansainvälisten nykytaiteilijoiden Valentina Gelainin ja Bekim Hasajin yhteisnäyttely Dripping Cavities. Näyttely on molemmille taiteilijoille ensimmä-

kunniamerkkinsä. Sitten tulivat puheet, kun tuoksuva, makoisa kananpoikapaisti ja salaattit olivat kiihottaneet jo kuoleutuvaa nälkää, ja samppanja paukahti iloisesti ruokasalissa lähellä noita ruskettuneita apulaisinsinöörejä. Rautatierakennuksen päällikkö piti tosin vähemmän loistavan, mutta hyvin juhlallisen ja hyväksyvän puheen isännälle, jonka osa maamme sivistystyössä oli kaikille tunnettu, kiitti häntä siitä, että hän osasi arvostaa myöskin muiden työtä isänmaan hyväksi, ja lausui sen toivomuksen, että siitä olisi hänellekin hyötyä, kun höyryhepo muutaman vuoden kuluttua mennä puhaltaisi hänen vieraanvaraisten oviensa ohitse. Puhuja oli oikein ylpeä puheensa viimeisestä onnistuneesta käänteestä, aikoi jatkaa vielä muutamilla sanoilla, mutta hillitsi itsensä ja päätti lopettaa tähän.

Juotiin kapteenin malja pohjaan, ja sitten puhui isäntä kaikille

vieraille, jotka niin ystävällisesti olivat saapuneet läsnäolollaan kunnioittamaan näitä hänen pieniä pitojansa. Hän sanoi kauniita sanoja korkeille virkamiehille, mutta ei unohtanut alhaisiakaan. Hän oli nyt melkein kansanvaltainen mielipiteiltään. Hän kosketti ohimennen huonoja aikojakin ja toivoi, että maan hätä pian menisi ohi. Sitten hän teki äkkikäännöksen ja kehotti kaikkia olemaan iloisia ja näyttämään, ettei tässä yleisen toivottomuuden annettu reippaita mieliä masentaa. Tämä käänne tuli hänelle ehdottomasti mieleen muistona Kotkaisten hyväntekeväisyysjuhlasta ja hän sovitti sen — hiukan häveten — omaan juhlaansa.

Fanfaari fanfaarin perästä soitettiin, yhä useammat puhujat käyttivät puheenvuoroa, kyypparit hikoilivat, jäätelövuoret sulivat vaaleankeltaisiksi ja punaisiksi virroiksi, samppanja helmeili ja ilo yleni. Suuret herrat puhuivat

Gelain ja Hasaj ovat asettuneet asumaan Maalahteen, ja näyttelyn teokset on inspiroinut Pohjanmaan alue ja ympäristö. Hasaj esittelee käynnissä olevaa tutkimustaan nimeltä Scanning Landscape, jossa hän pyrkii representoimaan maisemaa sen soinnin historian kehityksen ulkopuolella. Gelainin monitieinen teoskokonaisuus The Grey Hour tuo ilmi, miten voimme suhtautua ympäristöömme emotionaalisesti ja ilmaista sisäistä henkistä tilaamme.

Näyttely on monitaiteellinen ja koostuu videotaiteen, valokuvauksen, maalauksen, digitaalisen sekä plastisen taiteen teoksista. Se seuraa mietiskelyn kulkua ja tutkii kohtaamisia sekä risteymiä olemassa olevan todellisuuden kanssa.

Näyttely on avoinna 14. tammikuuta 2024 asti.

Mika Salminen on THL:n uusi toimitusjohtaja

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) uusi pääjohtaja on filosofian tohtori Mika Salminen. Salminen työskentelee nykyään THL:n kansanterveyden ja hyvinvoinnin osaston päällikkönä. Uudessa tehtävässään hän aloit-

taa pääjohtajana 1.1.2024 viiden vuoden toimikaudeksi. Halitus nimitti Salmisen tehtävään 9.11.2023.

”Tärkein tavoitteeni on pitää THL relevanttina yhteiskunnallisena asiantuntijaorganisaationa, joka on haluttu kumppani, jonka tuomioihin luotetaan laajasti. Tämä edellyttää uskottavuuden säilyttämistä eli sidosryhmien tarpeiden kuuntelemista sekä jatkuvaa oppimista ja valmistautumista. Tehdä muutoksia, Salminen sanoo. (Lähde: Thl.fi, kuva: Valtioneuvosto, CCA2.0)

**He, jotka tietävät
enemmän
ovat
He, jotka lukevat
Vaasan Päivälehteä**

jo soperrellen, isomahaiset urakallaiset aukoivat liivinsä nappeja ja ne, joita rupesi ahdistamaan, uskalsivat yleisessä melussa selvittää kurkkuaan pelkäämättä, että he häiritisivät naapurien ruokahalua.

Mutta soitto oli houkuttellut väkeä sekä läheltä että kaukaa. Sitä seisoi suurina ryhminä verannan ja aukinaisten ikkunain edessä ihmetellen, kadehtien ja kauhistuen niitä rahoja, joita nämä herrain ilot olivat mahtaneet maksaa, samalla kun se odotti omaa osaansa pitojen loputtua, ja kevytmielisimmät taempaan hypelivät soiton tahdin mukaan.

Etäämpänä pehtorin rakennuksen puolella riemuitsivat kerjäläiset maksuttomasta musiikista. Sellaista eivät he olleet ennen koskaan kuulleet, ja heille tuli palava halu päästä lähemmä, mutta eivät uskaltaneet, kun kapteeni oli kieltänyt lähestymästä sitä paikkaa, missä herrat karkelivat

ja soittelivat niin, että vesilinnut lähirannoilta kaikkosivat virtsain päähän. Heihinkin tarttui juhلاميeli, silmät kiiluivat, jalat liikkuivat iloisten sävelien tahdissa, he unohtivat hetkeksi sekä katkeruutensa että hätänsä, ja rohkeimmat, joiden rievut eivät olleet aivan kehoimassa kunnossa, uskalsivat kiellosta huolimatta mennä puutarhaan saakka. Ja tultuaan kertoivat he ihmeellisiä satuja kullasta ja sametista, univormuista ja iloisista äänistä.

Päivällisten jälkeen vetäytyi koko tämä meluavan iloinen seura ulos puutarhaan, jossa tarjottiin kahvia suuren pyöreän kiven päällä koivulehdossa. Kansa vetäytyi nöyrästi pois, soittoakuntia soitteli nyt taivasalla, ja vanhimmat herrat olivat menneet ruokalevolle.

JATKUU,,,

Tätä lehteä voi lukea missä tahansa

kuten täällä Ateenassa

Suomalaisten säännöllinen alkoholinkäyttö on vähentynyt THL:n mukaan

Suomalaisten säännöllinen alkoholinkäyttö on vähentynyt tultessa 2020-luvulle. Viikoittain tai useammin alkoholia käyttäneiden osuus väheni 52 prosentista 48:aan miehillä ja 29 prosentista 22:een naisilla vuosien 2016 ja 2023 välillä.

Tämä käy ilmi THL:n Juomapatutkimuksesta, jota on tehty säännöllisesti noin kahdeksan vuoden välein vuodesta 1968 alkaen.

”Alkoholinkäytön väheneminen on hyvä asia väestön terveyden ja hyvinvoinnin kannalta. Hyvän kehityksen jatkumista on tarpeen tukea haittoja vähentävin alkoholipoliittisin keinoin, jotka hillitsevät alkoholijuomien saatavuutta ja kulutusta – eli säilyttämällä nykyiset kaupoissa myytävien alkoholijuomien prosenttirajat ja alkoholijuomien korkea verotus”, sanoo THL:n tutkimusprofessori Pia Mäkelä.

Useimmin alkoholia juovat 55–69-vuotiaat miehet

Miehistä kuusi prosenttia ja naisista kaksi prosenttia käytti alkoholia vähintään neljä kertaa viikossa vuonna 2023. Useimmin alkoholia käyttivät 55–69-vuotiaat miehet. Heistä 62 prosenttia käytti alkoholia vähintään viikoittain ja 11 prosenttia neljä kertaa viikossa tai useammin.

Raittiiden osuus väestössä pysyi samalla tasolla vuosina 2016 ja 2023, miehillä 10 prosentin tuntumassa ja naisilla 14 prosentissa.

”Raittiiden osuus väheni pitkään, mutta väheneminen pysähtyi 2000-luvun alkupuolella, jolloin hieman alle kymmenesosa vastaajista oli raittiita”, toteaa erikoistutkija Janne Härkönen THL:stä.

”Tämän jälkeen raittius on hieman yleistynyt, erityisesti naisilla ja alle 55-vuotiailla. Raittius yleistyi enemmän ennen vuotta 2016 kuin sen jälkeen.” (THL.fi)

Mustasaaren kekkerit

Mustasaaren syntymäjuhlat lähestyvät. 18.11.23 klo 10-15on kaikille avoin juhla Botnia-hallissa ja 675:lle ensimmäiselle tarjotaan juhlaleivos. Ohjelmaa on kaikenikäisille.

Messut, joissa noin 100 paikallista yhdistystä ja yritystä esittäytyvät. Ruokatori. Buu-klubben, paloauton esittely, musiikkiopiston tanssiryhmä, Sunny Singers, historianäyttely. Eli todella kaikille jotakin. Tarkemmat tiedot osoitteessa www.mustasaari.fi.

Kirja Mustasaaren kaidista kylistä

Tämä Jane Trygg-Kaipiaisen kirjoittama kirja on nyt ilmestynyt. Kirja on nimeltään ”Mustasaaren kylähistoriikkien kymmenet kylät” ja kirjoittaja on filosofian maisteri, pedagogie magister ja tietokirjailija, Pohjanmaalla asuva kunnallispolitiikko ja maailman tarkkailija.

Kirja kertoo lyhyesti nykyisen Mustasaaren jokaisen kylän historiasta, hallinnosta, elinkeinoista, kulkuyhteyksistä, yhdistyksistä ja sosiaalisesta elämästä, ihmisistä, rakennuksista, ominaispiirteistä ja tarinoista. Kirja auttaa ymmärtämään erittäin suuria maankohoamisen ja historiallisen kehityksen aiheuttamia muutoksia kylien asukkaiden elinolosuhteissa ja kertoo, miten näistä kylistä tuli sellaisia, kuin ne tänä päivänä ovat.

426 sivua ja värikuvia jokaisesta kylästä. Ja kyliä onkin monta Mustasaarella! Lähes 40 kylää ja jokaisen kylän historiaa esitellään kirjassa.

Kirjaa myydään muunmuassa Mustasaaren syntymäjuhlassa Botnia-hallissa 18.11.23 klo 10-15. Keydestä ja kuolemattomasta rakkaudesta lähimmäisiään kohtaan.

Maria Lovisa Björkskog, yksi Pörtömin merkittävimmistä asukkaista, on aina elävä esimerkki rohkeudesta ja sinnikkyydestä tuleville sukupolville.

TÄNÄÄN

Ennenaikaisesti menetetty vuodet

Tiedämme, että sepelvaltimotauti on Suomen johtava kuolin-

syy. Mutta onko se tärkein? Ei välttämättä, koska on olemassa tauteja, jotka johtavat paljon enemmän ennenaikaisesti menetettyihin vuosiin. Ne, jotka menehtyvät sepelvaltimotautiin ja syöpäsairauksiin, ovat tyypillisesti iäkkäitä, mikä tarkoittaa, että he menettävät vain muutamia elinvuosia. On kuitenkin sairauksia, joihin kuolla nuorena, ja silloin ennenaikaisesti menetetty vuodet ovat huomattavasti suuremmat.

Ennenaikaisesti menetettyjen vuosien arvioinnissa käytetään niin sanottua PYLL-indeksiä (Potential Years of Life Lost). Tämä indeksi korostaa nuorella iällä tapahtuvien kuolemien merkitystä. Kun lasketaan PYLL-indeksi 25-80-vuotiaiden ikäryhmälle, esimerkiksi 25-vuotiaana menehtyneen arvioidaan menettäneen 55 elinvuotta, kun taas 79-vuotiaana menehtynyt on menettänyt vain yhden vuoden. Yli 80-vuotiaana menehtyneitä ei pidetä menettäneinä yhtään elinvuotta. PYLL-indeksiä käytetään laajasti kansainvälisesti ja se mittaa ennenaikaista kuolleisuutta korostaen nuorella iällä tapahtuvien kuolemien merkitystä.

FCG:n äsken tekemän raportin mukaan PYLL-indeksi tuo esiin merkittävän eron sukupuolten välillä: Miesten PYLL-indeksi on 2,3 kertaa suurempi kuin naisten. Vältettävissä olevat menetykset ovat merkittävästi vähentyneet 20 vuoden aikana sekä miehillä että naisilla. Alueellisesti ja alaryhmäkohtaisesti kuitenkin havaitaan myös kasvavia trendejä. Ahvenanmaa on hyvässä asemassa, PYLL-indeksi on siellä huomattavan matala.

PYLL-indeksin perusteella tärkeimmät kuolinsyyt ovat alkoholi ja itsemurhat, jotka aiheuttavat enemmän menetettyjä elinvuosia kuin sydänsairaudet. Huumeisiin liittyvät kuolemat ovat kasvussa ja ohittavat todennäköisesti pian sydänsairaudet. Syöpäsairaudet eivät ole neljän tärkeimmän joukossa, mikä saattaa olla melko hämmästyttävää.

Alueelliset erot ovat merkittäviä. Etelä-Pohjanmaalla naisten itsemurhamenetykset ovat lisääntyneet, samoin kuin miesten menetykset paksusuolensyöpään, jotka ovat huoles-

tuttavan korkealla tasolla ja jo nyt merkittävästi korkeammat kuin valtakunnallinen keskiarvo. Länsi-Uudenmaan naisten itsemurhamenetyksien kehityssuunta on tällä hetkellä huolestuttava. Alueen naisten itsemurhamenetykset ovat jo kolmanneksi korkeimmat hyvinvointialueiden naisten vertailussa. Pohjois-Pohjanmaalla, Keski-Pohjanmaalla ja Pohjanmaalla menetetään paljon vuosia liikenneonnettomuuksissa.

Jokaisen hyvinvointialueen tulisi arvioida väestönsä PYLL-indeksi, sillä resurssit tulisi suunnata luonnollisesti niihin sairauksiin, jotka aiheuttavat eniten ennaltaehkäistyistä menetettyjä elinvuosia, erityisesti ennaltaehkäisevässä työssä.

Tapahtumat

Sunnuntaikävely

Joka sunnuntai 10 km:n kävely kauppatorilta. Kuten tänään 10.9.23.

Kävelemme yhdessä eri puolilla Vaasaa, tahdin määräävät mukanaolijat, ketään ei jätetä yksin. Lyhyempikin matka mahdollinen. Kävelyn jälkeen käymme jossakin sopivassa kahvilassa juomassa omakustanteinen kahvi tai tee.

Vaasan Kävelyklubin järjestämä.

<http://www.vaasanmarssi.fi>

KAUPUNGINTEATTERI

NUNNIA JA KONNIA (The Sisters Act)

14.9. - 30.12.23

Pitkäkatu 53

www.vaasankaupunginteatteri.fi

TIKANOJA

”Polkuja maisemaan”

Berndt Lindholm, näyttely

20.10.23-21.4.24

Museokortti käy

WASA TEATER

”Vänd om min längtan”

Musikaali

5.9.23 - 4.5.24

www.wasateater.fi

PIRKANPOHJAN TAIDEKESKUS,

Ähtäri

Eemu Myntti Taiteilijataapaamia SYYSNÄYTTELY 20.9.2023–13.12.2023

MARRASKUU 22.11., 29.11.

JOULUKUU 13.12. klo 15-18

Harvoin nähdyn Eemu Myntti

-kokoelman maalauksia ja grafiikkaa.

<http://www.ahtari.fi/pirkanpohja/>

KAUPUNGINTEATTERI

”Kaaos”

Pieni näyttämö Julia

Ensi-ilta 20.10.23

20.10-13.12.23

vaasankaupunginteatteri.fi

ATENEUM

VÄRIÄ & VALOA – IMPRESSIONISMIN PERINTÖ

20.10.2023–25.2.2024

Näyttely esittelee impressionistista ja uusimpressionistista taidetta ajanjaksolta 1860–1916. Väriä & valoa rinnastaa kansainvälisen taiteen huipputaiteen suomalaisten väritaitteen lyhyeen, mutta intensiiviseen kukoistuskautteen.

VAASAN KAUPUNGINTEATTERI

”NOKIA”

Ensi.ilta Romeosalissa

3.11.2023 klo 18

Tarina jättiläisen noususta ja tuhosta

vaasankaupunginteatteri.fi

LITTFEST

16.-18.11.23

Kaksikielinen kirjallisuusfestivaali.

Vieraana mm Mika Aaltola.

vaasa.fi/littfest

LITTFEST KAMARIKONSERTTI

16.11-23 klo 19.00

Vaasan kaupungintalo

Maiksuton konsertti

MUSTASAAREN JUHLA BOT-

NIAHALLISSA 18.11.23

Vuonna 2023 Mustasaari juhlii kaksinkertaista vuosipäivää. On kulunut 675 vuotta siitä, kun Mustasaari mainittiin ensimmäisen kerran virallisessa julkaisussa, ja kunta juhlii 50-vuotista taivaltaan nykymuodossaan.

Kunta järjestää 18.11. Botniahallinissa suuret Mustasaaren messut, joihin yhdistykset ja yritykset kutsutaan esittelemään toimintaansa yleisölle.

RUSK

Kamarimusiikkia Pietarsaaresta

21.–25.11.2023

Kuninkaallinen juhla

Kansainvälistä luovuutta vuoden pimeimpään aikaan

<https://ruskfestival.fi/fi/>

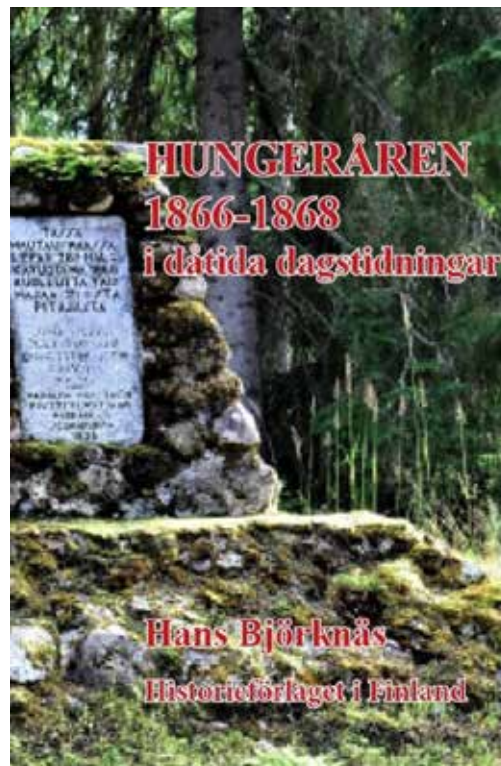
RITZ

1-2.12.2023 klo 19

JOULUJUHLA KRISTAN JA MARKIN KANSSA

Lämmin jouluesitys joulun

Suomen historiakustannus

<https://www.adlibris.com/>

odotuksessa Krista Siegridsin ta. ja Mark Levensgoodin kanssa www.ritz.fi

VAASAN KAUPUNGINTEATTERI

Rajaton Joul

10.12.23 klo 18

Romeonäyttämö

vaasankaupunginteatteri.fi

KORSHOLMAN MUSIIKKIJUHLAT 2024

24.7-31.7.2024

www.korsholmmusicfestival.fi

Kirjallisuus

LittFEST

Vaasan LittFest Vasa järjestetään 16.–18. marraskuuta 2023. Kaksikielinen kirjallisuusfestivaali on toiminut vuodesta 2001 lähtien ja tarjoaa syvällisiä keskusteluita ja merkittävistä aiheista. Tämän vuoden teemana on ”Viesti”, ja luvassa on kirjallisuuden täyteiset päivät!

Festivaalin lauantaina 18.11.23 ohjelmassa kukoistaa Skrivande liv -tilaisuus, jossa Kjell Westö ja Lena Frölander-Ulf keskustelelevat Yukiko Dukelle, ruotsiksi. Tapahtuma järjestetään klo 14.15–15.00 Dramasalenissa osoitteessa Biblioteksgatan 13.

Kjell Westö, vuonna 1961 syntynyt helsinkiläinen kirjailija, on yksi Suomen eturivin kirjailijois-

Hänet tunnetaan erityisesti Helsingissä sijoittuvista eepisistä romaaneistaan, mutta hän on myös kirjoittanut novelleja, runoja, esseitä ja kolumneja. Lena Frölander-Ulf, vuonna 1976 syntynyt palkittu suomalainen lastenkirjailija ja kuvittaja, puolestaan on saanut tunnustusta teoksistaan kuten ”Nelson Tiger-tass” ja ”Fidel”. Hänen tuorein seikkailutrilogiansa alkoi vuonna 2023 julkaistulla teoksella ”Rafsa Vildpäls”, ja seuraavat osat, ”Rafsa Rotlös” ja ”Rafsa Stentramp”, ovat tulossa vuonna 2024.

Koko festivaaliohjelma on nähtävissä osoitteessa www.vaasa.fi. Älä jää paitsi kirjallisuuden juhlasta Vaasassa! (Kuva: Vogler, CCbySA3.0)

Venäjä

15-vuotias Tšetšenian turvallisuuspalvelun johtaja

Yksi kummallisimmista asioista, joita itänaapurissamme tapahtuu, tämä on luultavasti yksi oudoimmista.

15-vuotiaasta pojasta Adam Kadyrovista on tullut Tšetšenian turvallisuuspalvelun johtaja.

Ennen tätä Adam Kadyrov oli saanut arvokkaan Duslyn ritarikunnan panoksesta etnisten ryhmien välisen rauhan ja harmonian vahvistamisessa, duuman varapuheenjohtaja Adam Delimkhanov kertoi asiasta. Hän toivoi, että Adam jatkaisi ”luovaa polkuaan”. Aiemmin Adam oli saanut Kabardino-Balkarian tasavallan ansiomerkin.

15-vuotiaan isän nimi on Ramzan Kadyrov, jolla on varmasti jokin merkitys kontekstissa.

Medvedev Carlsbergistä

Carlsbergin tanskalaiset panimot loukkaantuivat siitä, että heidän osuutensa Venäjän liiketoiminnasta siirtyi Venäjän valtion hallintaan.

Kuinka mukavaa se on! Mikserit ovat vihdoinkin tajunneet roolinsa friikkisirkuksessa ja vinkuvat vihaisesti. Ruokintamme annettiin muille! Loppujen lopuksi he itse, kuten heidän veljensä länsimaisessa eläintarhassa, hylkäsivät kaiken Venäjällä poliittisista syistä, lopettivat työn ja toimitukset ja kieltäytyivät täyttämästä velvoitteitaan venäläisiä kollegoja kohtaan. Ja he luulivat, ettei heihin koskettaisi. Annamme sinulle sanktioita ja annamme aseita Ukrainan hallitukselle, mutta älä koske omaisuutemme, tai ainakin anna meidän myydä se voitolla. Vittu, ei rahaa! Ja kiitos investoinneista, jotka nyt toimivat Venäjän hyväksi ja täyttävät sen budjetin. Vahva budjetti tarkoittaa apua eturintamassa. Tältä osin jopa

järjettömät tanskalaiset osallistuvat nykyaikaisiin venäläisiin aseisiin.

Ilmastomuutos

Ilmasto- ja ympäristökriisi: maailmanlaajuinen terveyskriisi

25. lokakuuta 2023 julkaistussa johtavassa pääkirjoituksessa yli 200 terveystieteistä kehotti YK:ta, poliittisia johtajia ja terveydenhuollon ammattilaisia tunnustamaan, että ilmastonmuutos ja biologisen monimuotoisuuden väheneminen ovat jakamaton kriisi, ja niihin on puututtava yhdessä terveyden säilyttämiseksi ja katastrofien välttämiseksi.

Journal of the American Medical Association Internal Medicine -lehdessä julkaistussa pääkirjoituksessa todetaan, että ”yleinen ympäristökriisi on nyt niin vakava, että se on maailmanlaajuinen terveyshätä”.

Pääkirjoituksen kirjoittajat väittävät, että maailma reagoi tällä hetkellä ilmastokriisiin ja luonnonkriisiin kuin ne olisivat erilliset haasteet, mutta tämä on ”vaarallinen virhe”. He huomauttavat, että nämä kaksi kriisiä liittyvät toisiinsa ja että yhden osajärjestelmän vahingoittuminen voi luoda palautetta, joka vahingoittaa toista.

Esimerkiksi metsien häviäminen ja muut maankäytön muutokset ovat nyt pääasiallinen luonnon häviämisen aiheuttaja, mutta ilmastonmuutos pahentaa näitä ongelmia. Lämpötilan nou-

su ja äärimmäiset sääilmiöt aiheuttavat enemmän metsäpaloja ja kuivuutta, mikä puolestaan tuhoaa kasveja ja johtaa maaperän eroosioon. Tämä vähentää hiilen varastointia, mikä lisää ilmaston lämpenemistä.

Johtaja korostaa myös ilmastomuutoksen ja luonnon monimuotoisuuden vähenemisen suoria vaikutuksia ihmisten terveyteen. Lämpötilan nousu, äärimmäiset sääilmiöt, ilman saastuminen ja tartuntatautien leviäminen ovat erittäin ilmastonmuutoksen pahentamia suuria terveysuhkia.

Lisäksi biologisen monimuotoisuuden väheneminen vaikuttaa kielteisesti elintarviketurvaan ja ravitsemukseen. Noin viidesosa ihmisistä on riippuvainen luonnonvaraisista lajeista ravinnon ja ravinnon saamisessa, ja villieläinten väheneminen on suuri haaste näille populaatioille.

Pääkirjoituksen kirjoittajat kehottavat Maailman terveysjärjestöä (WHO) julistamaan ilmasto- ja luontokriisin maailmanlaajuisesti terveyshätätilanteeksi. He väittävät, että tämä lähettäisi maailmalle vahvan signaalin siitä, että nämä kriisit ovat vakavia ja kiireellisiä ja vaativat välittömiä toimia.

Kirjoitus on voimakas muistutus siitä, että ilmasto- ja luontokriisit eivät ole vain ympäristöongelmia; ne ovat myös terveysongelmia. Globaalin yhteisön on ryhdyttävä kiireellisiin toimiin näiden kriisien ratkaisemiseksi ihmisten terveyden ja hyvinvoinnin suojelemiseksi.

C3S:n mukaan lokakuu

oli historian lämpimin kuukausi

Hätkähdyttävänä paljastuksena Copernicus Climate Change Service (C3S) on raportoinut, että lokakuusta 2023 on virallisesti tullut kaikkien aikojen lämpimin kuukausi. Maapallon keskilämpötila tänä aikana ylitti kaikki aiemmat ennätykset, mikä korostaa ilmastonmuutoksen hillitsemisen kiireellisyyttä.

C3S, Euroopan unionin aloite, analysoi tarkasti satelliiteista saatavaa ilmastodataa, maanpäällisiä havaintoja ja kehittyneitä malleja. Heidän havainnot osoittavat huolestuttavan trendin: planeetallamme on ennennäkemätön lämpö. Merenpinnan nousu, äärimmäiset sääilmiöt ja jäätiköiden sulaminen ovat vain osa seurauksista.

Asiantuntijat korostavat, että ilmastonmuutoksen vaikutusten lieventämiseksi tarvitaan kiireellisiä toimia. Hallitusten, teollisuuden ja yksilöiden on tehtävä yhteistyötä vähentääkseen kasvihuonekaasupäästöjä, siirtyäkseen uusiutuviin energialähteisiin ja suojelemaan haavoittuvia ekosysteemejä.

Kun kamppailemme lämpenevän maailman todellisuuden kanssa, C3S:n raportti toimii jyrkänä muistutuksena siitä, että aika on olennaista. Noudattakaamme varoitusta ja toimikaamme yhdessä suojelemaan planeettamme tuleville sukupolville.

Musiikki

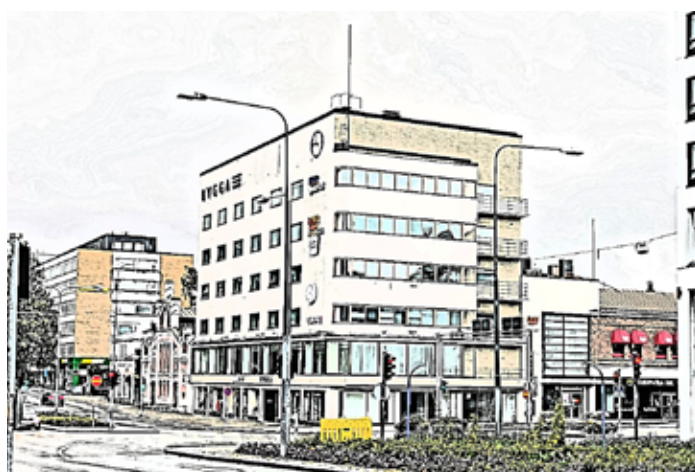
Toivo Kuula -päivät Vaasassa 19.–21.11.

– uusi minifestivaali valaisee pimeää marraskuuta

Vaasassa järjestetään 19.–21.11.2023 Kuula-päivät. Päivien tarkoitus on nostaa esiin säveltäjä Toivo Kuula. Toivo Kuula -päivät tarjoaa valoisaa ja tulevaisuuteen katsovan ohjelman, johon on yllätykseksi lisätty crossover-mausteita.

Idea Kuula-päivistä lähti vaasalaiselta muusikolta, Vaasan kaupunginorkesterin konsert-

Mikä talo tämä on?

Viime viikon talo:
Kulttuuritalo Fanny

PencilSketchApp

Toivo Kuula Eemu Myntin taulussa

timestarina tunnetulta Maano Männiltä. "Olen jo vuosia ajatellut, että säveltäjä Toivo Kuula ansaitsee enemmän kuin vain muistomerkin Vaasassa ja nimeään kantavan musiikkiopiston. Kenties vuosittaisen musiikkitapah-tuman?" kertoo Kuula-päivien taiteellinen johtaja Männi ja jatkaa: "Tiesittekö, että Kuulaa pidettiin 1900-luvun alussa Suomen toiseksi suurimpana säveltäjänä (ensimmäisenä tietysti Sibelius)?

Toivo Kuulan musiikillinen anti on runsas. Siinä on pohjalaista syvyyttä, kansanmusiikillista kepeyttä, mutta myös ranskalaisia impressionistisia sävyjä. " Milla Virran innostuttua ajatuksesta ja lupauduttua tuottajaksi, oli Kuula-päivien tiimi kasassa. Ja nyt marraskuussa, vuoden pimeimpänä ajankohtana, 140 vuotta Kuulan syntymästä, Vaasassa on tarjolla valoa, toivoa ja musiikki-elämyksiä Kuula-päivillä.

Neljästä konsertista kaksi on yleisölle maksuttomia ja loput kaksi edullisia, jotta mahdollisimman monella olisi mahdollisuus osallistua.

Eestin musiikkitaivaan uudet toivot

Sunnuntaina 19.11. Toivo Kuula -salissa (Kuula-opisto, Laivakatu 16) esiintyvät eestiläiset nuoret

jousisoittajat. Klo 13 alkavassa iltapäivämatineassa seitsemän 12–17-vuotiasta kilpailuvoittajaa soittavat muun muassa Kuulan, Pärtin, Sibeliuksen ja Ellerin teoksia. Konserttiin on vapaa pääsy.

Toivo goes kapakka!

Sunnuntai-iltaa 19.11. voi viet-

tää rattoisasti Doo-Bop Clubilla (Kauppapuistikko 12), jossa la- valle hyppäävät Ralf Nyqvist (piano), Zacharias Holmkvist (basso), Stefan Brokvist (rummut) ja Maano Männi (viulu). Klo 18 alkaen kuullaan Toivo Kuulan ja muiden suomalaisten kansansävelmiä jazziksi ja crossover-mausteilla. Liput 10 / 6 eur.

Toivon lätykkeit - maistiaisia gaalasta

Ravintola Loftetissa (Raastuvankatu 28) herkutellaan tiistaina 21.11. klo 14. Musiikillinen anti on makupaloja illan gaalakonsertista. Lounaan lisäksi on mahdollista ostaa Toivo Kuulan lempiherkkua eli lätyjä (Loftetin tapaan tuunattuna). Lätykkeit-hin on vapaa pääsy.

140 vuotta ikivihreää Kuulaa – gaalakonsertti

Juhlava gaalakonsertti soi Vaasan kaupungintalon juhlasalissa tiistaina 21.11. klo 19. Konsertti, joka kantaa nimeä 140 vuotta ikivihreää Kuulaa, esittelee Kuulan tuotannon lisäksi hänen aikaistensa musiikkia. Nosteessa oleva sopraano Silja Aalto (muun muassa Alavuden Toivo Kuula -laulukilpailun voittaja vuonna 2016) esittää pianisti Tuula Hällströmin kanssa Kuulan yksinlauluja. Wasa Sångargille

Stefan Wikmanin johdolla tuo saliin mieskuoron voiman. Nuoria toivoja edustavat Kuula-opiston mestariluokkalaiset: pianisti Otto Ristolainen ja trio Karoliina Krook -huilu, Aada Laajalahti -viulu ja Juulia Järvenpää -piano.

Vaasalaiset ammattimuusikot Erica Nygård -flöjt, Mariam Ju-

nolainen -harppu, Hugo Olsson -klarineti, Marco Bottet -fagotti, Harri Ala-Aho -käyrätorvi, Maano Männi -viulu, Terje Männi -viulu, Viktor Olaus Nygård -alttoviulu, Vladimir Reshetko -sello ja Pontus Grans -kontrabasso muodostavat Gaala

Ensemblen, joka esittää muun muassa Lili Boulangerin Nocturnen, Toivo Kuulan Juhlamarssin (sov. Maano Männi), Jean Sibeliuksen Sagan (sov. Jaakko Kuusisto) ja Maurice Ravelin Johdanto ja Allegro harpulle sekä huilulle, klarinetille ja jousikvartetille.

Lopuksi kaikki esiintyjät esittävät Maano Männin tekemän sovituksen Toivo Kuulan Aamulaulusta.

Yleisölle tarjolla on väliajalla marmeladia – teeman mukaisesti Vihreitä kuulia.

Liput 20 / 15 / 5 eur.

Tekoäly

OpenAI julkistaa mullistavia tekoälymalleja ja kehittäjätyökaluja

OpenAI herätti huomiota täällä viikolla julkaisemalla sarjan edistyksellisiä tekoälymalleja ja kehittäjätyökaluja, merkittävänä virstanpylväänä tekoälyn maailmassa. Keskushuomiona olivat kauan odotettu GPT-4 Turbo, jossa on vaikuttava 128K kontekstikapasiteetti sekä alennetut hinnat, innovatiivinen Assistants API, visionäärinen GPT-4 Turbo näkökyvyllä, dynaaminen DALL-E 3 API ja muut. Nämä uudet mallit ja työkalut ovat odotettavissa mullistavan tekoälyn maisemaa ja lupaavat määritellä uudelleen

rajat siinä, mikä on mahdollista tekoälyn alalla.

GPT-4 Turbo 128K kontekstilla GPT-4 Turbo on massiivinen kielimalli, joka on koulutettu laajalla teksti- ja koodidatasetillä. Uusi 128K kontekstimalli pystyy generoimaan yhtenäisempää ja ihmismäisempää tekstiä kuin aiemmat versiot.

Assistants API

Suunniteltu helpottamaan GPT-4 Turbon saumatonta integrointia sovelluksiin, Assistants API tarjoaa kehittäjille helpon tavan sisällyttää luonnollisen kielien ymmärtämisen, chatbotit ja virtuaaliavustajat projekteihinsa.

GPT-4 Turbo näkökyvyllä

GPT-4 Turbo näkökyvyllä esittelee mullistavan mallin, joka pystyy generoimaan korkealaatuisia kuvia tekstikuvauksista. Malli pystyy luomaan visuaalisesti vaikuttavia ja realistisia kuvia, jotka ovat linjassa tekstikuvauksen kanssa.

DALL-E 3 API

Kehittäjille mahdollisuuden saada DALL-E 3:n generatiivinen tekoälymalli saumattomasti osaksi sovelluksiaan uusi DALL-E 3 API yksinkertaistaa prosessia kuvien luomisessa tekstikuvauksista.

Tekijänoikeussuoja

Pyrkimyksenään suojata OpenAI:n tuotteiden käyttäjiä tekijänoikeusvaatimuksilta, OpenAI ilmoitti Copyright Shield -ohjelman käyttöönotosta, mikä osoittaa heidän sitoutumisensa käyttäjiensä etujen suojelemiseen.

OpenAI:n ilmoituksen merkitys OpenAI:n viimeisin ilmoitus kantaa syvällisiä vaikutuksia tekoälyn alalle. Nämä uudet mallit ja tuotteet eivät ainoastaan

Viikon kuva

Berndt Lindholmin näyttely Tikanojassa on vierailun arvoinen

Viikon astronominen kuva

Hubble Unveils an Astronomical Explosion - Flickr - NASA Hubble.jpg

A shroud of thick gas and dust surrounds a bright young star in this image from the NASA/ESA Hubble Space Telescope. Hubble's Wide Field Camera 3 inspected a young stellar object, over 9,000 light-years away in the constellation Taurus, to help astronomers understand the earliest stages in the lives of massive stars. This object – which is known to astronomers as IRAS 05506+2414 – may be an example of an explosive event caused by the disruption of a massive young star system.

merkitse merkittävää harppaus- ta eteenpäin tekoälyteknologian kehittämässä, vaan ne myös lupaavat helpottaa tekoälysovellusten kehittämistä kehittäjille. Tekijänoikeussojaohjelman käyttöönotto korostaa OpenAI:n sitoutumista turvallisen ja tukevan ympäristön luomiseen niille yrityksille, jotka käyttävät heidän tuotteitaan.

Asiantuntijoiden näkemykset OpenAI:n ilmoituksesta

Tekoälyn alalla toimivat asiantuntijat ovat reagoineet positii- visesti OpenAI:n viimeisimpään ilmoitukseen. Monien asiantunti- joiden mukaan juuri lanseeratut

mallit ja tuotteet ovat valmiita tekemään merkittävän vaikutuk- sen tekoälyn kehitykseen. Lisäksi OpenAI:n sitoutuminen varmistamaan tekijänoikeusuoja on saanut kiitosta asiantuntijoilta, vahvistaen organisaation sitou- tumista turvallisen ja edistykse- lisen tekoälymaiseman luomi- seen.

Yhteenvetona OpenAI:n vii- meisin ilmoitus edustaa merkit- tävää hetkeä tekoälyn historia- sa. Näiden uusien mullistavien mallien ja työkalujen esittelyn myötä odotetaan merkittäviä muutoksia siihen, miten elämme ja työskentelemme.

Ensi viikolla

Photo Supplement

Eemu Myntti

– Haluaisin nähdä hurrikaanin, joka voisi viedä minut avioliiton satamaan.

Hovnarren, nro 24, 2023

Huumoria sadan vuoden takaa

Oikeudessa

Peltos-Kallea syytetään porsaan varastamisesta. Tuomari: Tunnustatko, Kalle, että murtauduit naapurin sikopahnaan, varastit sieltä porsaan ja toit saman porsaan sinne takaisin seuraavana yönä, mutta veit sen taas kuu- kauta myöhemmin? Kalle: Tunnustan kyllä.

Tuomari: Omatuntosiko sinua rupesi silloin ensi kerralla soimaamaan? Kalle: Ei. Minä vain rupesin arvelemaan, että porsas oli liian laiha, niin että tuumin, Jotta joutaa se naapuri sitä

vielä kuukauden päivät lihottamaan.

--0--

Vankilassa: Pastori: »No, hyvä ystävä, mitä aiotte ryhtyä tekemään, kun täältä pääsette pois?

Vanki: »Olen ajatellut avata kultasepäni liikkeen.»

Kello

Tutkinnossa: Professori: Te ette siis tiedä, missä perna sijaitsee? Sielläpäin suunnilleen, missä kellonnekin. Ylioppilas: Mahdotonta, hra professori minun kelloni on panttilaitoksessa.

—00—

Varoitus

Hyväntahtoinen aviomies. Ystävä: »Riku, suo anteeksi, mutta vanhana ystävänäsi en voi olla huomauttamatta rouvasi ja hra Kaakamon keskinäisestä . . .» Riku: »Tyhjää, minä olen itse varottanut Kaakamoa hänestä.»

—00—

Lukijoilta

Otamme erittäin mielellämme vastaan lukijoidemme kommentteja. Kommentteja, tarinoita, muistoja, keskustelua, uutisia kotoa. Tämä on luultavasti tämän paperin tärkein osa. Mutta tilaa on rajoitetusti, joten kirjoita mahdollisimman lyhyesti! Joten lähetä viestit osoitteeseen:

waasanpaivalehti@gmail.com

Waasan Päivälehti

waasanpaivalehti@gmail.com

Ilmoita WP:ssä

Tässä historiallisessa ja hypermodernissa päivälehdessä ensimmäisten joukossa mainostamisella voi olla PR-arvoa.

Ilmoitushinta on 6 €/palsta- millimetri. Vakioilmoitukset ovat halvempia (25 mm korkea = 140 €, 50 mm = 280 €, 75 mm = 400 €. Toistuvat ilmoitukset = 30 % alennus. Lähetä ilmoitukset osoitteeseen waasanpaivalehti@gmail.com

jpg-, tiff- tai png-muodossa. Mainokset pienennetään sitten 46 mm:n sarakkeen leveyteen.

WASA DAGBLAD

GPT3

Lösnummer 1 €
Gratis på nätet

ISSN 2954-2448

Nr 46 Söndagen den 12 november 2023

Wasa Dagblad - en modärn tidning med layout från 1870-talet. Då hade de flesta tidningarna detta format, motsvarande A4, och 4 sidor. Mycket text, men inga bilder alls, så det finns mycket att läsa på 4 sidor. Tidningen innehåller citat från gamla dagstidningar, hämtade från Nationalarkivet (digi.kansalliskirjasto.fi). GPT3 gör en del av det rutinmässiga redaktionella arbetet. Wasa Dagblad utkommer tillvidare på söndag morgon, men vår strävan är att den skall utkomma alla dagar så småningom. Tidningen kan läsas gratis på nätet, tryckta lösnummer kostar 1 €. Annonspolis 6 €/spaltmillimeter, men standardannonser är billigare (25 mm hög=140 €, 50 mm = 280 €, 75 mm=400 €. Upprepade annonser = 50% rabatt. Sänd annonser till wasadagblad@gmail.com som jpg, tiff eller png, annonserna förminsas sedan till spaltbredd 46 mm. Ifall annonsen inte ryms med kontakter vi (utrymmet är ju begränsat).
Chefredaktör Hans Björknäs. Post: Wasa Dagblad, Skolhusgatan 37 B 7, 65100 Vasa, telefon +358-40-5462455. E-post: wasadagblad@gmail.com

Nyheter

Ny etnisk butik öppnad

Syrian Market har precis öppnat i Vasa, på Handelsplanaden 8. Ett brett urval av syriska produkter, och du kan få en kaffekupong för 50 cent. Butiken annonserar flitigt på TikTok.

Ägaren är Saleh Homsy, på bilden.

Vasas befolkning växer i rekordfart

År 2023 formar sig att bli det starkaste året av befolkningstillväxt på hela 2000-talet för Vasa. Enligt preliminära uppgifter från Statistikcentralen har Vasa befolkning ökat kraftigt, med så många som 892 invånare mellan januari och september. Invandringen är en nyckelfaktor i denna starka tillväxt och den har accelererat Vasas befolkningstill-

Veckans konstupplevelse:

Fanny Maria Churberg, finländsk konstnär (1845–1892).

Född i Vasa. Hennes första konstlärare var Alexandra Frosterus-Såltin i Vasa. Sedermera studerade hon i Düsseldorf, besökte även Paris och målade landskap i originellt, djärvt och kraftigt utförande. Under sin livstid var hon inte speciellt uppskattad som konstnär. Men i senare tid har hon erkänts såsom hörande till det bästa landskapskonstnärerna på funnits i Finland.

Här: *Björkhage, 1880*

växt även föregående år.

Det var totalt 68 880 invånare i Vasa i september, medan antalet vid utgången av år 2022 var 67 988 invånare. Senast en motsvarande ökning översteg 800 invånare var 2011.

– Invandringen till Finland har varit rekordhög de senaste åren. År 2023 kommer befolkningstillväxlingen också att påverkas avsevärt av ukrainarnas hemkommunansökningar, säger bostadschef Jonas Nylén.

Invandrare bosätter sig främst i landets stora och växande städer.

Vasa har den största befolkningen av invandrare eller utländsktalande i Finland bland medelstora tillväxtstäder.

Vasas utmärkta sysselsättningsläge är också en av bakgrundsfaktorerna för tillväxt. I september var Vasas arbetslöshet 6,9 % och Österbottens centrala ELY-arbetslöshet var den lägsta i fastlandsfinland (6,0 %).

Vasas befolkningstillväxt överstiger klart den kommunspecifika befolkningsprognos som Statistikcentralen gjorde 2021, där Vasa förutspåddes ha +1 invånare för åren 2022–2023. Stadens befolkning har dock redan vuxit med 1 265 invånare på knappt två år.

– Vasa har visat att den klarar

att växa mycket snabbare än vad befolkningsprognoserna antyder. Den tidigare liknande tillväxtcykeln skedde mellan 2002 och 2015, då stadens befolkning växte med runt 6 400, säger Nylén.

I Vasa har även nettoinflyttningen mellan kommuner varit positiv under lång tid. Däremot ökar inte antalet förlossningar utan har tvärtom minskat ännu mer.

– I dagsläget föds cirka 30 % färre barn i Vasa jämfört med början av 2010-talet. Den här utvecklingen är oroväckande och en stark invandring har åtminstone ännu inte vänt denna trend, påpekar Nylén.

(Källa: Vaasa.fi)

Influensaepidemin har ännu inte börjat, men antalet coronainfektioner har ökat

Influensaepidemin har ännu inte börjat i Finland. Under oktober har det rapporterats enstaka fall av influensa varje vecka till THL:s registret över smittsamma

Fotobilaga på sid 25

Här finns vi:
www.vpress.ovh

Beställ Wasa Dagblad - det kostar ingenting. Sänd en email med rubriken Prenumeration till wasadagblad@gmail.com

Snö

sjukdomar, men det finns för närvarande ingen signifikant ökning av antalet fall. Däremot har det skett en ökning av antalet coronainfektioner i flera välfärdsområden.

THL följer utvecklingen av både corona- och influensituationen och uppdaterar regelbundet aktuell information på hemsidan. (thl.fi)

Höstens vaccinationer öppnades för bokning 1 november

Österbottens välfärdsområde öppnar tidbokningen till influensa-, corona- och pneumokockvaccinationer den 1 november.

Vaccinationerna är avgiftsfria för personer som tillhör riskgrupperna i enlighet med THL:s rekommendationer.

Influensavaccinationer erbjuds till personer som fyllt 65

år, personer som på grund av sjukdom eller behandling hör till riskgrupper, gravida, barn från 6 månader till 6 år, personer som inleder militärtjänst och den närmsta kretsen till personer som är speciellt mottagliga för allvarlig influensa.

Boosterdoser av coronavaccin erbjuds till personer som fyllt 65 år, personer över 18 år som tillhör riskgrupper och personer som fyllt 12 år med kraftig immunbrist.

Pneumokockvaccinationer erbjuds till personer mellan 65 och 84 år som lider av astma eller kronisk obstruktiv lungsjukdom, personer under 75 år som lider av svår njursjukdom, personer under 75 år med kraftig immunbrist, personer som genomgått stamcellstransplantation och barn under 5 år.

Tidbokning görs i första hand elektroniskt på webbplatsen för Österbottens välfärdsområde.

För mer information se webbplatsen för Österbottens välfärdsområde, <https://osterbottensvalfard.fi/>

Fotoklubben Knäppisarna

firar 20-årsjubileum men en intressant fotoutställning i Konsthallen.

Celiakiforskare 2023

Medicine doktor Camilla Pasternack har blivit vald till detta, meddelade Celiakiförbundet. Priset avslöjades på Lautasella-mässan i Helsingfors Mässcentrum lördagen den 28 oktober 2023. Celiakiförbundets erkännande har delats ut sedan 1996.

Pasternack är specialiserat på celiaki i huden, som inte har studerats brett i världen. Kutan celiaki är ett av de fem huvudområdena för Celiac Research Centre vid Tammerfors universitet.

– Hyllningen var en trevlig överraskning. Jag vill särskilt tacka professor Teea Salme och Emil Aaltonens Stiftelse som gav mig ett forskningsanslag 2020. Detta ekonomiska stöd möjliggjorde heltidsforskning vid den tiden, säger Pasternack.

Kutan celiaki är en form av celiaki där gluten i kosten orsakar ett starkt kliande blåsutslag, förutom tarmskador. Vid celiaki skadar gluten tarmslemhinnan.

Det finns fortfarande många mysterier kring celiaki.

– Jag forskar just nu på hur kutan celiaki skiljer sig från andra former av celiaki. Är känsligheten för typiska komorbiditeter hos celiakipatienter olika? Det verkar som att riskerna är lägre hos personer med celiaki. Det gäller åtminstone osteoporos, njursjukdomar och hjärt- och kärlsjukdomar. (Källa: Celiakiförbundet)

Mika Salminen är THL:s nya generaldirektör

Ny generaldirektör för Institutet för hälsa och välfärd (THL) är filosofie doktor Mika Salminen.

Salminen arbetar idag som chef för THL:s avdelning för folkhälsa och välfärd. Han börjar som i sin nya uppdrag som generaldirektör den 1 januari 2024 för en femårperiod. Regeringen utnämnde Salminen till tjänsten den 9.11.2023.

”Mitt huvudmål är att behålla THL som en relevant samhälllig expertorganisation, som är en eftertraktad partner vars bedömningar har brett förtroende. Det kräver att man upprätthåller trovärdigheten, det vill säga att man lyssnar på intressenternas behov, samt att man kontinuerligt lär sig och är beredd att göra förändringar, säger Salminen. (Källa: Thl.fi, bild: Regeringen CCA2.0)

De, som vet litet mera är De, som läser Wasa Dagblad

De som dricker oftast är män i åldern 55–69 år

Sex procent av männen och två procent av kvinnorna drack alkohol minst fyra gånger i veckan 2023. De som drack mest var män i åldern 55–69 år. 62 procent av dem använde alkohol minst en gång i veckan och 11 procent fyra gånger i veckan eller mer. Andelen nyktra personer i befolkningen låg kvar på samma nivå 2016 och 2023, runt 10 procent för män och 14 procent för kvinnor.

– Andelen nyktra minskade länge, men minskningen upphörde i början av 2000-talet, då något mindre än en tiondel av de

tillfrågade var nyktra, säger specialistforskaren Janne Härkönen från THL.

”Efter detta har abstinensen blivit något vanligare, särskilt bland kvinnor och personer under 55 år. Avhållsamhet blev vanligare före 2016 än efter.” (THL.fi)

Mindre än hälften av alla vuxna motionerar tillräckligt

Mindre än hälften av männen och kvinnorna över 20 år motionerar enligt rekommendationen för hälsomotion. 46 procent av männen och 38 procent av kvinnorna motionerar tillräckligt.

Rekommendationen för hälsomotion omfattar motion både i arbetet, på arbetsresan och på fritiden. Rekommendationen uppfylls om man per vecka rör på sig

i minst 2 h 30 min på ett sätt som höjer pulsen, eller i minst 1 h och 15 min så att man blir andfädd och

genom att upprätthålla muskelkonditionen och rörelsekontrollen minst 2 gånger i veckan.

Äldre personer motionerar allra minst: 31 procent av männen och 23 procent av kvinnorna som fyllt 75 år motionerar enligt rekommendationen. Rekommendationen om hälsomotion uppnås bäst bland män i åldern 20–39 år, av vilka 52 procent rör på sig tillräckligt.

Det är positivt att tre av fyra finländare ändå berättar att de motionerar något på fritiden. På befolkningsnivå motsvarar detta över tre miljoner personer som motionerar. På fritiden till exempel går man, cyklar, fiskar, jagar eller utför lätta trädgårdsarbeten. Betydligt färre vuxna motionerar ändå enligt rekommendationen för hälsomotion.

Tid som tillbringas framför skärmen minskar mängden fysisk aktivitet. 45 procent av männen och 39 procent av kvinnorna sitter på fritiden framför en skärm mer än tre timmar per dag. (THL.fi)

Korsholm-fest

Firandet av Korsholms födelse närmar sig. 18.11.23 kl. 10-15 ordnas en fest som är öppen för alla i Botniasalen och de första 675 personerna bjuds på fest-

ligt bakverk. Där finns program för alla åldrar. En utställning där ett 100-tal lokala föreningar och företag presenterar sig. Livsmedelsmarknaden. Buu-klubben, brandbilsintroduktion, musikskolans dansgrupp, Sunny Singers, historieutställning. Det vill säga, verkligen något för alla. För mer information, besök www.korsholm.fi.

Berndt Lindholm:

Utställningen på Tikanoja öppnades 20.10.

Berndt Adolf Lindholm (1841-1914) var en finlandssvensk landskapsmålare som anses vara en av pionjärerna inom finskt utomhusmåleri.

Han föddes i Lovisa, Finland, och studerade vid Åbo konstskola och Konsthögskolan i Düsseldorf. År 1876 belönades han med en medalj vid Centennial Exposition i Philadelphia och mottog det finska statens pris året därpå. Samma år bosatte han sig i Göteborg och blev intendent för stadskonstsamlingen 1878.

Lindholms målningar präglas av sin realism och känsla för detaljer. Han målade ofta kustscener, men han målade också skogar, berg och andra landskap. Hans verk är känt för sin användning av ljus och skugga, och för dess atmosfäriska effekter.

Berndt Lindholm var en begåvad och inflytelserik konstnär som spelade en stor roll i utvecklingen av det finländska landskapsmåleriet. Hans verk fortsätter att beundras av konsttalskare över hela världen.

Tikanoja

Under höstsäsongen visar Tikanojas konsthem i Vasa äldre måleri i en konsthistorisk utställning. Utställningssalarna fylls med målningar av Berndt Lindholm

”Berndt Lindholm – Stigar i landskapet”

20.10.2023–21.4.2024

De, som vet litet mera är De, som läser Wasa Dagblad

I dag

Förlorade år i förtid

Vi vet att koronarsjukdom är den främsta dödsorsaken i Finland. Men är det den viktigaste? Inte nödvändigtvis, eftersom det finns sjukdomar som leder till betydligt fler förlorade år i förtid. De som dör av koronarsjukdom och cancer är vanligtvis äldre och förlorar bara några få år av sitt liv. Men det finns sjukdomar som tar livet av människor i ung ålder, vilket leder till betydligt fler förlorade år i förtid.

Bedömningen av förlorade år i förtid görs med hjälp av det så kallade PYLL-indexet (Potential Years of Life Lost). Detta index betonar betydelsen av dödsfall som inträffar i ung ålder. När man beräknar PYLL-indexet för åldersgruppen 25-80 år, antas en person som dör vid 25 års ålder ha förlorat 55 levnadsår, medan en person som dör vid 79 års ålder anses ha förlorat endast ett år. Personer över 80 år anses inte ha förlorat några levnadsår alls. PYLL-indexet används brett internationellt och mäter förtida dödlighet genom att betona betydelsen av dödsfall som inträffar i ung ålder.

Enligt PYLL-indexet är de viktigaste dödsorsakerna i Finland alkoholrelaterade sjukdomar och självmord, vilka leder till fler förlorade levnadsår än hjärtsjukdomar. Dödsfall relaterade till droger ökar och förväntas snart överträffa hjärtsjukdomarna. Märkligt nog är inte cancer bland de fyra främsta orsakerna, vilket kan vara ganska förvånande.

Enligt en rapport från FCG visar PYLL-indexet för Finland en betydande skillnad mellan könen: Mäns PYLL-index är 2,3 gånger högre än kvinnors. Undvikbara förluster har minskat betydligt under en 20-årsperiod både för

män och kvinnor. Men det finns också ökande trender regionalt och i olika undergrupper. Åland har i särklass det minsta PYLL-indexet.

Det finns betydande regionala skillnader. I Södra Österbotten har självmord bland kvinnor ökat, liksom förlorade år på grund av tjocktarmscancer bland män, vilket är oroväckande högt och redan betydligt högre än det nationella genomsnittet. I Västra Nyland är den nuvarande trenden för självmord bland kvinnor oroande. Självmord bland kvinnor i området är redan det tredje högsta jämfört med välfärdsområdena. I Norra Österbotten, Mellersta Österbotten och Österbotten går många år förlorade på grund av trafikolyckor.

Varje välfärdsområde borde utvärdera sin befolknings PYLL-index, eftersom resurser bör riktas mot sjukdomar som orsakar flest förlorade levnadsår i förtid, särskilt i det förebyggande arbetet.

Evenemang

KUNTSIS MUSEUM FÖR MODERN KONST

Linjens dimensioner

9.9.23 - 14.4.24

Hur konstnärer arbetar med linjen, där dess form sätter sig som en enkel penn- och kolteckning eller som en rumslig installation. Linjens variationer kan ses i gruppställningen på Kuntsi museum för modern konst. Både finländska och internationella samtidskonstnärer – 18 konstnärer och grupper av konstnärer – presenterar sig själva som en del av sitt konstnärliga arbete.

VASA STADSTEATER

NUNNIA JA KONNIA (The Sisters Act)

14.9. - 30.12.23

Storalånggatan 53

www.vaasankaupunginteatteri.fi

WASA TEATER

”Vänd om min längtan”

Musikal

5.9.23 - 4.5.24

www.wasateater.fi

PIRKANPOHJA KONSTCENTER, Etseri

Eemu Myntti Konstnärsträffar

Denna tidning kan man läsa var som helst som här i Aten

HÖSTUTSTÄLLNING 20.9.2023–
13.12.2023

NOVEMBER 22/11, 29/11.

13/12 DECEMBER. från 15.00
till 18.00

Sällan skådade målningar och
grafik från Eemu Myntti-sam-
lingen.

[http://www.ahtari.fi/pirkan-
pohja/](http://www.ahtari.fi/pirkan-pohja/)

TIKANOJA

”Stigar i landskapet”

Berndt Lindholm´s utställning
20.10.23–21.4.24

ATENEUM

FÄRG & LJUS – ARVET EF-
TER IMPRESSIONISMEN

20.10.2023–25.2.2024

Utställningen presenterar imp-
ressionistisk och neoimpres-
sionistisk konst från perioden
1860–1916. Utställningen jäm-
för de främsta namnen inom den
internationella konsten med den
finländska färgkonstens korta
men intensiva blomstringstid.

BOKMÄSSAN I HELSINGFORS

26.-29.10..2023

[https://kirjamessut.messukes-
kus.com/](https://kirjamessut.messukes-
kus.com/)

JEPPISLIT

1–15.11.2023

För dig som älskar litteratur!
Stadsbiblioteket i Jakobstad
Brand andra Kjell Westö, Satu
Rämö, Ellen Strömberg, Mere-
te Mazzarella, Philip Teir, Ralf
Andtbacka, Emma Ahlgren och
Emma Kanckos.

<https://jeppislit.fi/>

FINLANDS NATIONALGALLERI KIASMA, HELSINGFORS

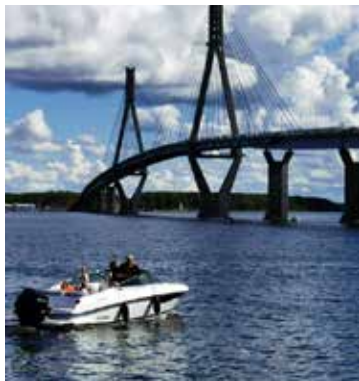
GRATISDAG 3.11.23 KL 10-20

<https://kiasma.fi/sv/>

LITTFEST

Rvåspråkig litteraturfestival

Årets tema är ”Budskap”
16-18-11.23

KORSHOLMS FEST I BOT- NIA-HALLEN 18.11.2023

År 2023 firar Korsholm ett dubbelt
jubileumsår. Det har gått 675 år se-
dan Korsholm nämndes för första
gången i en officiell skrift och des-
sutom firar kommunen 50 år i sin
nuvarande form.

18.11 ordnar kommunen en stor
Korsholmsmessa i Botniahallen dit
föreningar och företag bjuds in för
att visa upp sin verksamhet för all-
mänheten.

Musik

Toivo Kuula -dagar i Vasa 19–21.11.

- en ny minifestival,
som lyser upp i mörka
november

I Vasa arrangeras 19-
21.11.2023 Kuula-dagarna. Tan-
ken med dagarna är att lyfta fram
kompositören Toivo Kuula. Toivo
Kuula-dagarna erbjuder ett ljus
program som blickar in i framtiden,
där man som överraskning
hittar olika crossover-kryddor.

Idén till Kuula-dagarna kom

Toivo Kuula i Eemu Mynttis mål-
ning

från en bekant vasamusiker,
Vasa stadsorkesters konsert-
mästare MaanoMänni. ”Jag har
i flera år tänkt att kompositören
Toivo Kuula förtjänar så mycket
mera än ettminnesmärke i Vasa
och ett musikinstitut med hans
namn. Kanske kunde man ha ett
årligtmusikevenemang?” berättar
Kuula-dagarnas konstnärlige
ledare Maano Männi och fort-
sätter: ”Visste niatt Kuula ansågs
i början av 1900-talet vara den
andra största kompositören i
Finland (den förstanaturligtvis Si-
belius)? Toivo Kuulas musikaliska
alster är rikliga, där finns nordiskt
djup, folkmusikaliskläthet, men
också franskimpressionistiska
nyanser.” Efter att Milla Virta tänt
på idén och lovatproducera, så
var Kuula dagarnas arbetsteam
klart. Nu i november, den mör-
kaste tiden på året, har deförflutit
140 år sedan Kuulas födelse,
i Vasa erbjuds då ljus, hopp och
musikupplevelser à la Toivo Kuu-
la.

Av fyra konserter har två fritt
inträde för publiken och de övri-
ga två är förmånliga, så att så må-
nga ommöjligt kan delta.

Estlands nya stjärnskott på musikhimlen

Söndagen den 19.11. kl. 13 up-
pträder i Toivo Kuulasalen (Kuu-
la-institutet, Skeppsgatan 16)
estländskaunga stråkmusiker. I
eftermiddagsmatinén uppträder
sju 12–17-åriga tävlingsvinnare,
som spelar verkav bl.a. Kuula,
Pärt, Sibelius och Eller. Konserten
har fritt inträde.

Toivo går på Krogen!

Söndag 19.11. kl. 18 kan ni
tillbringa en livlig kväll på Doo-

Bop Club (Handelsesplanaden
12). På scenenuppträder Ralf
Nyqvist (piano), Zacharias Hol-
mkvist (kontrabas), Stefan Brok-
vist (trummor) och MaanoMän-
ni (violin) med Toivo Kuulas och
andra finländska folkmelodier i
jazztappning med olika crosso-
ver-kryddor. Biljetter 10 / 6 euro.

Toivos plättkalas – smakprov från galan

Tisdag 21.11. kl. 14 smörjer vi
kråset på Restaurang Loftet (Råd-
husgatan 28). På den musikaliska
brickan finns smakprov från kväl-
lens galakonsert. Förutom lunc-
h är det möjligt att köpa Toivo
Kuulas favoriträtt, plättar (donat
på Loftets vis). Till plättkalaset är
det fritt inträde.

140 år – Toivo Kuulas Galakon- sert

En festlig galakonsert äger rum
i Vasa stadshus´ festsal tisdagen
den 21.11 kl. 19. 140 år av odöd-
ligmusik. Kuulas Galakonsert
presenterar förutom Kuulas pro-
duktion också samtida kollegors
musik. Den ikarriären uppåtgå-
ende sopranen Silja Aalto (vinnare
i bl.a. Alavus´ Toivo Kuula -så-
ngtävling år 2016)uppträder med
pianisten Tuula Hällström i so-
losånger. Wasa Sångargille under
ledning av StefanWikman bidrar
med manskörsmusik i konserten.
Unga stjärnskott från Kuula-insti-
tutets mästarklass:pianisten Otto
Ristolainen och trion Karoliina
Krook-flöjt, Aada Laajalahti-vio-
lin och Juulia Järvenpää -piano
uppträder.

Proffsmusikerna i Vasa; Erica
Nygård-flöjt, Mariam Junolainen
-harpa, Hugo Olsson -klarinet, Marco
Bottet -fagott, Harri Ala-
Aho -valthorn, Maano Männi
-violin, Terje Männi -violin, Viktor

Olaus Nygård - altviolin, Vladimir Reshetko - cello och Pontus Grans -kontrabas utgör Gala Ensemblen, som framför bl.a. Lili Boulangers Nocturne, Toivo Kuulas Festmarsch (arr. Maano Männi), Jean Sibelius En Saga (arr. Jaako Kuusisto) och Maurice Ravel's Intro och Allegro för harpa, flöjt, klarinett och stråkkvartett.

Som avslutning uppträder samtliga artister med Toivo Kuulas Aamulaulu – Morgonsång, (arr. Maano Männi). Åt publiken erbjuds i pausen marmelad enligt temat: Gröna "Kuulor".

Biljetter 20 / 15 / 5 euro

Litteratur

LittFEST

Vasas LittFest Vasa pågår kl 16-18 November 2023. Den tvåspråkiga litteraturfestivalen har pågått sedan 2001 och erbjuder djupgående diskussioner om viktiga ämnen. Årets tema är "Meddelande", och det blir dagar fulla av litteratur!

Lördagen den 18.11.23 av festivalen blomstrar evenemanget Skrivande liv i programmet, där Kjell Westö och Lena Frölander-Ulf pratar med Yukiko Duke, på svenska. Evenemanget pågår 14.15-15.00 på Dramasalen på Biblioteksgatan 13.

Kjell Westö, författare från Helsingfors född 1961, är en av Finlands främsta författare. Han är särskilt känd för sina episka romaner som utspelar sig i Helsingfors, men han har även skrivit noveller, dikter, essäer och spalter. Lena Frölander-Ulf, en prisbelönt finsk barnförfattare och illustratör född 1976, har fått ett erkännande för sina verk som "Nelson Tigertass" och "Fidel". Hans senaste äventyrstrilo-

gi började med "Rafsa Vildpäl's" utgiven 2023, och nästa volym, "Rafsa Rotlös" och "Rafsa Stent-ramp", kommer 2024.

Hela festivalprogrammet finns att se på www.vaasa.fi. Missa inte litteraturfestivalen i Vasa!

(Foto: Vogler, CCbySA3.0)

Historia

Maria Lovisa Björkskog

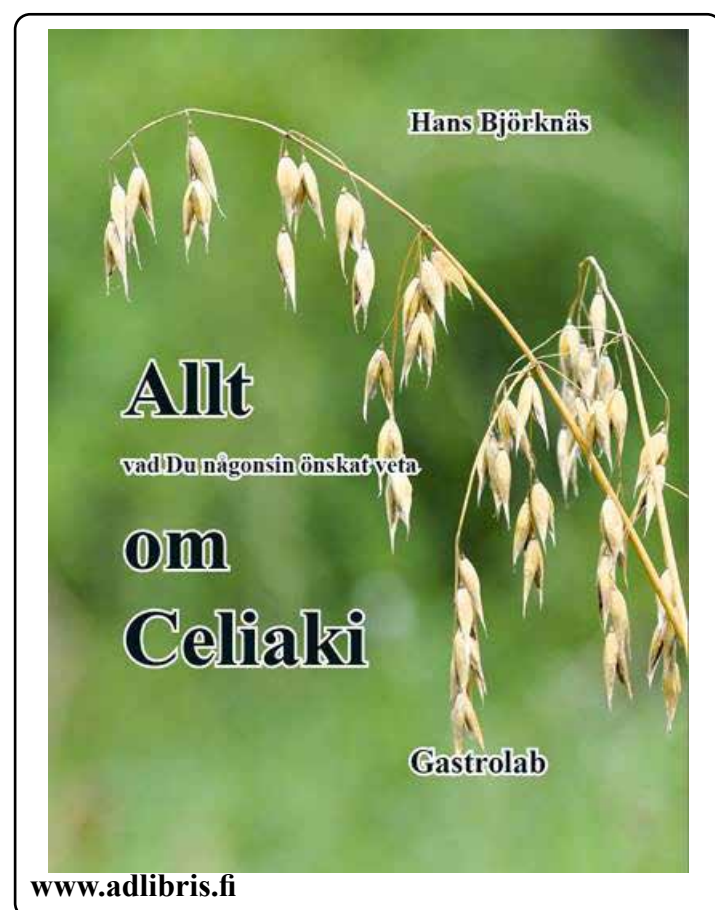
Denna text bygger på en artikel skriven av J- H- publicerad i Vasa-bladet den 27.8.1940.

Maria Lovisa Björkskog (Björknäs) föddes den 6 november 1846 och avled den 16 augusti 1940. Hon var längden den äldsta inneånaren i Pörtom Under sitt nästan århundrade långa liv visade hon sig vara en kvinna av enastående uthållighet och styrka. Född in i en tid präglad av hårt arbete och prövningar, fick hon tidigt lära sig vikten av att ta ansvar och att kämpa för sin överlevnad.

Hennes barndom präglades av arbete snarare än lek. Redan vid en späad ålder drogs hon in i hemindustrin, och hennes uppväxt blev en ständig kamp för att hjälpa till med försörjningen. Vid fjorton års ålder gav hon sig av till Vasa med ansvar för att sälja plankor, en resa fylld av svårigheter och hinder. Men trots motgångarna visade hon en oöverträffad mod och beslutsamhet som skulle komma att prägla resten av hennes liv.

När hon så småningom gifte sig, blev det tydligt att hon skulle bli den största försörjaren i familjen. Med en make som hade svårt att bidra ekonomiskt, föll ansvaret tungt på hennes axlar. Hon lät sig dock inte avskräckas. Med uthållighet och ihärdighet

arbetade hon hårt för att samla videbark och kåda, som hon sedan forslade till Vasa på egen hand, gående hela vägen till fots.

Hennes ovanliga styrka visade sig inte bara i det fysiska arbetet, utan även i hennes förmåga att vara en pålitlig och klok rådgivare för samhället runtomkring. Hon blev känd som en person som visste lösningar på nästan allt, och människor sökte henne för råd och hjälp vid alla möjliga tillfällen.

Även när hon så småningom köpte sitt eget hemman och hoppades på en trygg framtid för sig och sin familj, drabbades hon av olyckliga omständigheter. Trots att hon hamnade på bar backe visade hon en osviktig värdighet och mod i att hantera livets prövningar.

Hennes långa liv var enastående inte bara på grund av hennes arbete och kamp, utan också på grund av hennes inre styrka och värdighet. När hon slutligen lämnade denna värld, lämnade hon efter sig ett arv av hårt arbete, envishet och en oändlig kärlek till sina medmänniskor. Maria Lovisa Björkskog, en av Pörtoms mest framstående invånare, kommer alltid att vara ett levande exempel på mod och uthållighet för

kommande generationer.

Klimatförändringen

Klimat- och miljökris: ett globalt hälsonödläge

I en ledande ledare publicerad den 25 oktober 2023 uppmanade över 200 hälsotidskrifter FN, politiska ledare och vårdpersonal att inse att klimatförändringar och förlust av biologisk mångfald är en odelbar kris och måste hanteras tillsammans för att bevara hälsan och undvika katastrofer.

Ledarartikeln, publicerad i Journal of the American Medical Association Internal Medicine, säger att "den övergripande miljökrisen nu är så allvarlig att den är en global hälsonödsituation."

Författarna till ledaren hävdar att världen för närvarande reagerar på klimatkrisen och naturkrisen som om de vore separata utmaningar, men detta är ett "farligt misstag". De påpekar att de två kriserna är sammankopplade och att skador på ett delsystem kan skapa återkoppling som skadar ett annat.

Till exempel är avskogning och annan markanvändningsförändring nu den främsta drivkraften för naturförlust, men klimatförändringarna förvärrar dessa problem. Stigande temperaturer och extrema väderhändelser leder till fler skogsbränder och torka, som i sin tur förstör växtlivet och leder till jorderosion. Detta minskar kollagringen, vilket leder till mer global uppvärmning.

Ledaren belyser också de direkta effekterna av klimatförändringar och förlust av biologisk mångfald på människors hälsa. Stigande temperaturer, extrema väderhändelser, luftföroreningar och spridningen av infektionssjukdomar är några av de stora hälsohoten som förvärras av klimatförändringarna.

Dessutom har förlusten av biologisk mångfald en negativ inverkan på livsmedelssäkerhet och näring. Ungefär en femtedel av människor är beroende av vilda arter för föda och deras försörjning, och nedgången i vilda djur är en stor utmaning för dessa populationer.

Författarna till ledaren avslutar med att uppmana Världshälsoorganisationen (WHO) att förklara klimat- och naturkrisen som en global hälsonödsituation. De hävdar att detta skulle skicka en stark signal till världen att dessa kriser är allvarliga och brådskande och att de kräver omedelbara åtgärder.

Ledaren är en kraftfull påminnelse om att klimat- och naturkriserna inte bara är miljöproblem; de är också hälsoproblem. Det globala samfundet måste vidta brådskande åtgärder för att hantera dessa kriser för att skydda människors hälsa och välbefinnande.

Enligt C3S var oktober den varmaste månaden i historien

I ett häpnadsväckande avslöjande har Copernicus Climate Change Service (C3S) rapporterat att oktober 2023 officiellt har blivit den varmaste månaden som någonsin registrerats. Den globala medeltemperaturen under denna period överträffade alla tidigare rekord, vilket understryker vikten av att ta itu med klimatförändringarna.

rändringarna.

C3S, ett EU-initiativ, analyserar noggrant klimatdata från satelliter, markbaserade observationer och sofistikerade modeller. Deras fynd tyder på en oroande trend: vår planet upplever en aldrig tidigare skådad värme. Stigande havsnivåer, extrema väderhändelser och smältande glaciärer är bara några av konsekvenserna.

Experter betonar att det krävs brådskande åtgärder för att mildra effekterna av klimatförändringarna. Regeringar, industrier och individer måste samarbeta för att minska utsläppen av växthusgaser, övergå till förnybara energikällor och skydda sårbara ekosystem.

När vi brottas med verkligheten i en värmande värld, fungerar C3S-rapporten som en skarp påminnelse om att tiden är avgörande. Låt oss lyssna på varningen och arbeta kollektivt för att skydda vår planet för framtida generationer.

OpenAI lanserar banbrytande AI-modeller och utvecklarverktyg

OpenAI skapade en stor uppstå-

ndelse denna vecka med lanseringen av en serie banbrytande AI-modeller och utvecklarverktyg, vilket markerar en betydande milstolpe inom artificiell intelligens. Bland höjdpunkterna finns den mycket efterlängtade GPT-4 Turbo, med imponerande kapacitet på 128K kontext och sänkta priser, den innovativa Assistants API, den visionära GPT-4 Turbo med Vision, den dynamiska DALL-E 3 API och mer. Dessa nya modeller och verktyg förväntas revolutionera landskapet för AI och lovar att omdefiniera gränserna för vad som är möjligt inom artificiell intelligens.

GPT-4 Turbo med 128K kontext

GPT-4 Turbo, en massiv språkmodell som tränats på en omfattande datamängd av text och kod, har nu en förbättrad kapacitet på 128K kontext, vilket möjliggör generering av mer sammanhängande och mänskligt liknande text jämfört med sina föregångare.

Assistants API

Designad för att underlätta sömlös integration av GPT-4 Turbo i applikationer, tillhandahåller Assistants API utvecklare en enkel väg för att införliva förståelse för naturligt språk, chatbots och virtuella assistenter i sina pro-

jekt.

GPT-4 Turbo med Vision

Introduktionen av GPT-4 Turbo med Vision presenterar en banbrytande modell som kan generera högkvalitativa bilder baserat på textuella beskrivningar, vilket resulterar i visuellt slående och realistiska bilder som står i nära anknytning till den tillhandahållna texten.

DALL-E 3 API

Genom att ge utvecklare möjligheten att sömlöst integrera den generativa AI-modellen DALL-E 3 i sina applikationer förenklar det nyligen lanserade DALL-E 3 API processen för att skapa bilder från textbeskrivningar.

Copyright Shield

I ett försök att skydda företag som använder OpenAIs produkter från potentiella upphovsrättsliga anspråk meddelade OpenAI implementeringen av programmet Copyright Shield och visar därmed sitt åtagande för att skydda användarnas intressen.

Inverkan av OpenAIs tillkännagivande

OpenAIs senaste tillkännagivande har djupa konsekvenser för området för artificiell intelligens. Dessa nya modeller och produkter markerar inte bara ett betydande steg framåt i utvecklingen av AI-teknik, utan de lovar också att underlätta utvecklingen av AI-applikationer för utvecklare. Införandet av programmet Copyright Shield understryker OpenAIs engagemang för att skapa en säker och stödjande miljö för företag som använder deras produkter.

Experternas synpunkter på OpenAIs tillkännagivande

Experter inom området för artificiell intelligens har reagerat positivt på OpenAIs senaste tillkännagivande. Konsensus bland många experter är att de nylanserade modellerna och produkterna är på väg att få en betydande inverkan på utvecklingen av artificiell intelligens. Dessutom har OpenAIs engagemang för att säkerställa upphovsrättskyddet fått beröm av experter, vilket stärker organisationens engagemang för att främja ett säkert och progressivt landskap för AI.

Sammanfattningsvis står OpenAIs senaste tillkännagivande

Förra veckans hus:
Kulturhuset Fanny

PensilSketch

som en avgörande händelse i historien för artificiell intelligens. Med införandet av dessa banbrytande modeller och verktyg förväntas vårt sätt att leva och arbeta genomgå en betydande förändring.

Hälsa

136 frågor om celiaki

I Finland har omkring 2% av befolkningen denna sjukdom, men fler än varannan vet inte om det. Dessutom har sannolikt lika många människor till en glutentolerans av annat slag, med samma symtom som vid celiaki. Detta är anledningen till varför det är så viktigt att sprida kunskap om sjukdomen och dess behandling.

Denna bok, 136 frågor och svar om celiaki, finns här: <https://vpress.ovh>

Ryssland

15-årig chef för Tjetjeniens säkerhetstjänst

Bland de märkligaste som händer i vårt östra grannland är detta nog ett av de främsta.

En 15-årig pojke, Adam Kadyrov, har blivit chef för Tjetjeniens säkerhetstjänst.

Före detta hade Adam Kadyrov fått den värdefulla Dushykborden för hans bidrag till att stärka interetnisk fred och harmoni, Statsdumans vice Adam Delimkhanov rapporterade detta. Han uttryckte förhoppningen att Adam kommer att fortsätta sin "kreativa väg". Tidigare hade Adam fått Order of Merit för Kabardino-Balkarian Republik.

15-åringens pappa heter Ramzan Kadyrov, vilket säkert har en viss betydelse i samman-

hanget.

Medvedev om Carlsberg

De danska bryggerierna från Carlsberg blev kränkta över att deras andel i den ryska verksamheten överfördes till den ryska statens ledning.

Vad fint det är! Blandarna har äntligen insett sin roll i freakscirkusen och gnäller argt. Vår matare gavs till andra! När allt kommer omkring övergav de själva, liksom sina bröder i det västerländska menageriet, allt i Ryssland av politiska skäl, stoppade arbete och förnödenheter och vägrade uppfylla sina skyldigheter gentemot ryska motparter. Och de trodde att de inte skulle bli rörda. Vi ger er sanktioner, och vi ger den ukrainska regimen vapen, men rör inte vår egendom, eller låt oss åtminstone sälja den med vinst. Fy fan, inte pengar!

Och tack för de investeringar som nu fungerar för Ryssland och fyller dess budget. En stark budget innebär hjälp för fronten. I detta avseende bidrar även de meningslösa danskarna till modernerna ryska vapen.

Ukraina

Volodymyr Zelenskyy: Ukraina återvänder alltid – president Volodymyr Zelenskyy's tal med anledning av ettårsdagen av befrielsen av Cherson från den ryska ockupationen

11 november 2023 - 11:48

Kära ukrainska män och kvinnor!

Idag är det ett år sedan Cherson befriades från den ryska ockupationen. Stadshjälten. Stadssymbolen. Hoppets stad. Vårt folks stad som inte kapitulerade till fiendens styrka och inspirerade alla omkring oss och hela världen med sitt motstånd. Det här är våra blå och gula flaggor, som upprepade gånger bevisat på gatorna i Cherson och i många hem och lägenheter att Ukraina är ett, från den norra gränsen till vårt hav. Det är månader utan kommunikation, utan information, men med tro – tro

Veckans astronomiska bild

Hubble Unveils an Astronomical Explosion - Flickr - NASA Hubble.jpg

A shroud of thick gas and dust surrounds a bright young star in this image from the NASA/ESA Hubble Space Telescope. Hubble's Wide Field Camera 3 inspected a young stellar object, over 9,000 light-years away in the constellation Taurus, to help astronomers understand the earliest stages in the lives of massive stars. This object – which is known to astronomers as IRAS 05506+2414 – may be an example of an explosive event caused by the disruption of a massive young star system.

på Ukraina. Detta är ansträngande för att vi kan. ningarna från många människor Tack vare operationen i Kher- som räddade, hjälpte, närmade son rensades högra stranden av sig... Och, naturligtvis, dessa är Dnipro från den åkande. Våra kri- känslor – speciella känslor när du gare befriade sedan en betyd- ser att ditt folk återvänder, och dan- de del av Cherson-regionen, gav när du vet att Ukraina inte glöm- ytterligare skydd till Mykolaiv, mer sina ockuperade städer och Odesa och andra städer och byar byar av fienden, precis som om i södra delen av vår stat, och be- Cherson. Hela södra Ukraina fick fäste Ukrainas framgångar i stri- förra året veta att Ryssland aldrig leendena från folket i Cherson, kommer "för evigt", oavsett hur i leendena från folket i Cherson, många gånger de upprepar det. med glädjeord när de välkom- För Ukraina kommer alltid tillba- nade våra soldater – Krim kände ka – alltid! När vi vet vårt mål. också sin framtid, såg hur nära vi När det är ett gemensamt mål. var. När vi är enade. Och när vi fö- Jag är stolt över alla våra kri- renar andra kring det ukrainska gare – alla brigader, varje batal- målet. Idag är en av de årsdagar jon, alla soldater och befälhava- som formar vårt ukrainska fört- re som stred förra året. Och alla

Veckans bild

Berndt Lindholms utställning på Tikanoja är verkligen värd ett besök

som nu leder vår stat genom en svår, smärtsam, men väsentlig – livsviktig! – Maraton till Ukrainas garanterade frihet. Självständighet, som har makten att överskrida från generation till generation, uppnås verkligen i strider, hämtar energi från folkets enhet och stärker sin ande just när den hör tacksamheten från dem som befriats från fienden – de som väntade på Ukraina, och vars tro har blivit uppfylld.

Kära människor!

Under hela detta år har Ryssland sökt hämnd för Chersons frihet och våra andra befriade städer. Daglig beskjutning. Bomber, artilleri, raketer... Bara från i går kväll till i morse, nästan fyrtio drönare och raketer... Ballistiska attacker mot Kiev, drönare och raketer mot Odesa, Charkiv-regionen. Avsiktig tortyr av fienden. Varje dag! Men inte en enda dag av förtvivlan för oss!

Ingen av oss bör underskatta fiendens styrka mot oss. Ukraina vet att fienden inte är svag, rastlös. Men Ukraina vet hur man övervinner det! Liksom förra året försöker Ryssland förstöra vårt land, våra liv. Liksom förra året måste vi förstöra ockupanten. Ukraina gör det här... Och idag, kära ukrainare, tacka dem som har satt sina krafter och liv på spel för att försvara Ukraina och ukrainare. De som kämpar nu. De på stridsposter nu. De som tränar för att förstärka stridsbri-

gader. Och de som arbetar nu för att säkerställa att våra soldater har ammunition och vapen, rustningar och flyg, luftförsvar och elektronisk krigföring... Så att vi kan ge skydd till ukrainare och så att Ukraina kan återta friheten för sitt land.

Jag tackar alla som för närvarande arbetar i Cherson för att skydda vårt folk! Tack till alla som kämpar på den vänstra stranden av Kherson-regionen för Ukrainas skull! Tack till alla som försvarar ukrainska liv!

Våra liv kommer säkert att triumfera.

Ära till Ukraina!

Licens: Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International. Länk: www.president.gov.ua

Humor för 100 år sedan

Hästen har otur

»Det var en förskräckligt usel kراكه du har.»

»Den är visst inte dålig, den har liara haft otur på sista tiden.»

»Hur så det kan väl icke betyda något till utseendet?» I »Jo visst, jag brukar varje morgon spela krona och klavo om utfodringen, om hästen ska ha havre eller jag en bägare öl, och hästen har haft otur tio dagar å rad.»

--0--

Nästa vecka:

Photo Supplement

eemu Myntti

— Jag skulle vilja se den orkan, som kunde föra in mig i äktenskaps hamn.

Hovnarren, nr 24, 2023

I skolan

- Om dy lägger 10 ägg på bordet och jag tar bort tre, huru många är det då kvar?

- Inte kan Jag lägga ägg. fröken!
--0--

Tentamen i historia.

Det går dåligt mycket dåligt. Slutligen suckar professorn djupt och säger:

- Kan kandidaten då tala om för mej var freden i Roskilde slöts? - Intet svar. Snälla kandidaten var ligger elementarskolan i Borås? - I Borås.

- Nå då kan kandidaten kanske säga var freden i Roskilde slöts? Kandidaten sken upp:

- I Borås

--0--

I skolan

En av de lägre klasserna i en flickskola stötte man under modersmålstimmen på ordet »skrodör», berättar AT. Ingen av

flickorna kände till ordet, och lärarinnan försökte förklara dess innebörd.

För att övertyga sig om att klassen förstått, frågade hon till slut: Nå, vad kallar man en person som fortsätter att prata och prata utan att någon bryr sig om att lyssna? Ingen räckte upp handen, men från en av de bakersta bänkarna hördes en teaterviskning: En lärarinna!

--0--

'Läraren: Kan du säga mig, NiLs, vad som menas med att Karl XII var enväldig?

NiLs: Han var inte 'gift.

Från läsarna

Vi tar väldigt gärna emot inlägg från våra läsare. Kommentarer, historier, minnen, debatt, nyheter från hemorten. Sannolikt koimmet detta att vara den viktigaste delen i denna vår tidning. Men utrymmet är ju begränsat, så skriv gärna rätt så kort! Så sänd gärna inlägg till:

wasadagblad@gmail.com

Annonsera i WD

Det kan ha ett visst PR-värde att vara bland de första som annonserar i denna historiska och hypermoderna dagstidning.

Annonspriset är 6 €/spaltmillimeter. Standardannonser är billigare (25 mm hög=140 €, 50 mm = 280 €, 75 mm=400 €. Upprepade annonser = 30% rabatt. Sänd annonser till

wasadagblad@gmail.com

som jpg, tiff eller png, annonserna förminskas sedan till spaltbredd 46 mm.

Operaupplevelser

Hundratals operor - som kan avnjutas hemma:

Det är inte alls så lätt gå på opera. Det är långt till Helsingfors och till de stora operahusen i London och New York. Men vi kan ändå njuta av opera, virtuellt, och besöka världberömda operahus. Via denna sida kan vi se många av de bästa operorna framförda av världens främsta operasångare. Välkommen med i denna grupp!

Gå till Facebook och skriv in *operaupplevelser* i sökrutan.

Wasa Dagblad

wasadagblad@gmail.com

WASA DAILY

GPT3

Printed 1 €
Free on the Net

ISSN 2954-2456

Nr 46 Sunday, November 12 2023

WASA DAILY - a modern newspaper with a layout from the 1870s. At that time, most newspapers had this format, corresponding to A4, and 4 pages. Lots of text, but no pictures at all, so there's a lot to read in 4 pages. The newspaper contains quotes from old daily newspapers, taken from the National Archives (digi.kansalliskirjasto.fi). GPT3 does some of the routine editorial work. Wasa Daily will continue to be published on Sunday mornings, but our aim is that it will eventually be published every day. The magazine can be read online for free, printed single issues cost 1 €. Advertising price 6 €/ millimeter, but standard ads are cheaper (25 mm high=140 €, 50 mm = 280 €, 75 mm=400 €. Repeated ads = 50% discount). Send ads to wasadagblad@gmail.com as jpg, tiff or png, the advertisements are then reduced to a column width of 46 mm. If the advertisement does not fit, we will contact you (space is limited). Editor-in-Chief: Hans Björknäs. Mail: Wasa Dagblad, Skolhusgatan 37 B 7, 65100 Vasa, telephone +358-40-5462455. E - mail: wasadagblad@gmail.com

Вітаємо всіх українців у Ваасі! Сподіваємося, вам тут сподобається і навіть залишитеся після закінчення війни в Україні! A warm welcome to all Ukrainians in Vaasa! We hope you will enjoy yourself here and even stay after the war in Ukraine is over!

News

New ethnic store opened

Syrian Market has just opened in Vaasa, at Kauppapuistikko 8. A wide selection of Syrian products, and you can get a coffee coupon for 50 cents. The store advertises itself extensively on TikTok.

The owner is Saleh Homsy, pictured.

Vaasa's population is growing at a record pace

The year 2023 is shaping up to be the strongest year of population growth in the entire 21st century for Vaasa. According to preliminary data from Statistics Finland, the population of Vaasa has grown significantly, by as many

Art experience of the week:

Fanny Maria Churberg, Finnish artist (1845—1892).

Born in Vaasa. Her first art teacher was Alexandra Frosterus-Såltin in Vaasa. Later she studied in Düsseldorf, also visited Paris and painted landscapes in original, bold and powerful execution. During her lifetime, she was not particularly appreciated as an artist. But in recent times she has been recognized as one of the best landscape artists that has existed in Finland

as 892 inhabitants between January and September. Immigration is a key factor in this strong growth, and it has accelerated Vaasa's population growth in the previous year as well.

There were a total of 68,880 residents of Vaasa in September, while at the end of the year 2022 the number was 67,988 inhabitants. The last time a correspon-

ding increase exceeded the 800 inhabitants mark was in 2011.

- Immigration to Finland has been record high in recent years. In 2023, the population trend will also be significantly affected by Ukrainians' home municipality applications, says housing manager Jonas Nylén.

Immigrants mainly settle in the country's large and growing cities. Vaasa has the largest population of immigrants or foreign speakers in Finland among medium-sized growth cities.

Vaasa's excellent employment

situation is also one of the background factors for growth. In September, Vaasa's unemployment rate was 6.9%, and Ostrobothnia's central ELY unemployment rate was the lowest in mainland Finland (6.0%).

(Source: Vaasa.fi)

Mika Salminen is THL's new general manager

The new director general of the Institute for Health and Welfare (THL) is Doctor of Philosophy

Mika Salminen. Salminen works

WASA DAILY
Photo Supplement
Helsingin kirjamesut
Bokmässan i Helsingfors
The Book Fair in Helsinki
Книжковий ярмарок у Гельсінкі

Photo Supplement on page 25

Order Wasa Daily - it's free. Please, send an email to wasadagblad@gmail.com

Snow

today as head of THL's department for public health and welfare. As in his new position, he will start as director general on January 1, 2024 for a five-year term. The government appointed Salminen to the position on 9 November 2023.

"My main goal is to keep THL as a relevant societal expert organization, which is a sought-after partner whose judgments are widely trusted. This requires maintaining credibility, i.e. listening to the needs of stakeholders, as well as continuously learning and being prepared to make changes, says Salminen. (Source: Thl.fi, image: Government of Finland, CCA2.0)

The influenza epidemic has not yet started, but coronavirus infections have increased

The influenza epidemic has not yet begun in Finland. In October, THL's infectious diseases register has received reports of individual influenza findings weekly, but the number of cases does not currently show a significant increase. However, the number of coronavirus infections has grown in many wellbeing services counties.

THL is monitoring the development of both the influenza and coronavirus situations and regularly updates the information on its website. (thl.fi)

Autumn vaccinations open for booking from 1 November

The Ostrobothnian welfare area opens appointments for flu, corona and pneumococcal vaccinations on November 1.

The vaccinations are free of charge for people who belong to the risk groups in accordance with THL's recommendations.

Influenza vaccinations are offered to people over the age of 65, people who due to illness or treatment belong to risk groups, pregnant women, children from 6 months to 6 years, people starting military service and the closest circle of people who are particularly susceptible to severe influenza.

Booster doses of corona vaccine are offered to people over the age of 65, people over the age of 18 who belong to risk groups and people over the age of 12 with severe immunodeficiency.

Pneumococcal vaccinations are offered to people between the ages of 65 and 84 who suffer from asthma or chronic

THE KING'S RING

BEING A ROMANCE OF THE DAYS OF GUSTAVUS ADOLPHUS AND THE THIRTY YEARS' WAR TRANSLATED FROM THE SWEDISH OF

ZACHARIAS TOPELIUS

BY SOPHIE ÖHRWALL AND HERBERT ARNOLD

Part 28:

The reader knows that the threads of this story are tied to the same ring, but we have several reasons for saying that this ring was made of copper.

On the evening after the battle, Duke Bernhard sent his soldiers with torches to find the king's body; and they found it plundered and hardly recognisable under heaps of slain. It was taken to the village of Meuchen, and there embalmed. The soldiers were

all allowed to see the dead body of their king and leader. Bitter tears were here shed, but tears full of pride, for even the lowest considered it an honour to have fought by the side of such a hero.

"See," said one of Stälhandske's old Finns, loudly sniffing, "they have stolen his golden chain and his copper ring; I still see the white mark on his forefinger."

"Why should they care about a copper ring?" asked a Scotchman, who had lately joined the army, and had not heard the stories which passed from man to man.

"His ring!" said a Pomeranian. "Be sure that the Jesuits knew what is was good for. The ring was charmed by a Finnish witch, and as long as the king wore it, he could not be hurt by steel or

lead."

"But see to-day he has lost it, and therefore—you understand."

"What is that fruit-eating Pomeranian saying?" said the Finn angrily. "The power of the Almighty, and nothing else, has protected our great king, but the ring was given to him long ago by a young Finnish girl, whom he loved in his youth; I know more about this than you do."

Duke Bernhard, who, sad and sorrowful, was watching the king's pale features, turned round at these words; he put his sound hand underneath his open buff waistcoat, and said to the Finn:

"Comrade, do you know one of Stälhandske's officers named Bertel?"

"Yes, your grace."

"Is he alive?"

"No, your grace."

The duke turned to another and gave several orders abstractedly. A few moments later, when he again looked at the king, he seemed to remember something.

"Was he a brave man?" he asked.

"He was one of Stälhandske's horsemen!" said the Finn with great pride.

"When did he fall, and where?"

"In the last struggle with the Pappenheimers."

"Go and search for him."

obstructive pulmonary disease, people under the age of 75 who suffer from severe kidney disease, people under the age of 75 with severe immunodeficiency, people who have undergone a stem cell transplant and children under the age of 5.

For more information see the website of the Ostrobothnian welfare area, <https://en.osterbottensvalfard.fi/>

Celiac researcher of 2023

Doctor of Medicine Camilla Pasternack has been elected, the Celiac Association announced. The award was revealed at the Lautasella trade fair in the Helsinki Fair Center on Saturday, October 28, 2023 at 11 a.m. The recognition granted by the Celiac Association has been awarded since 1996.

Pasternack specializes in celiac disease of the skin, which has not been widely studied in the world. Cutaneous celiac disease is one of the five main areas of the Celiac Research Center of the University of Tampere.

- The tribute was a pleasant surprise. I would especially like to thank Professor Teea Salme and the Emil Aaltonen Founda-

This magazine can be read anywhere

like here in Acropolis

tion, which awarded me a research grant in 2020. This financial support made full-time research possible at the time, says Pasternack.

Cutaneous celiac disease is a form of celiac disease in which dietary gluten causes a strongly itchy blistered rash, in addition to intestinal damage. In celiac disease, gluten damages the intestinal mucosa.

There are still many mysteries surrounding celiac disease.

- I am currently researching how cutaneous celiac disease differs from other forms of ce-

eliac disease. Is the susceptibility to typical comorbidities of celiac patients different? It seems that the risks are lower in people with celiac disease. This applies at least to osteoporosis, kidney diseases and cardiovascular diseases. (Source: Finnish Celiac Association)

International contemporary artists Valentina Gelain and Bekim Hasaj present a joint exhibition in Vaasa Art Hall

Dripping Cavities, a joint exhibi-

tion of international contemporary artists Valentina Gelain and Bekim Hasaj, opens in Vaasa Art Hall on November 4. The exhibition is the first for both artists at Vaasa Art Hall.

Gelain and Hasaj have settled in Maalahti, and the works in the exhibition are inspired by the Ostrobothnia area and surroundings. Hasaj presents his ongoing research called Scanning Landscape, where he tries to represent the landscape outside of its conventional historical framework.

Gelain's interdisciplinary body of work The Gray Hour reveals how we can relate to our environment emotionally and express our inner mental state. The exhibition is multi-artistic

The duke's order was promptly obeyed by these exhausted soldiers, who had reason to wonder why one of the youngest officers should be searched for this night, when Nils Brahe, Winkel, and many other old leaders were lying uncared for in their blood on the battlefield. It was nearly morning when the searchers returned and reported that Bertel's dead body could not be found anywhere.

"Hum!" said the duke discontentedly; "great men have sometimes funny ideas. What shall I now do with the king's ring?"

The November sun rose blood-red over the field of Lützen. A new time had come; the Master had left, and the disciples had now to carry out his work alone.

II.—THE SWORD AND THE PLOUGH.

Silence reigned after the conclusion of the narrative; everyone was thinking of the great hero's fall, and not realising that the tale was ended. The old grandmother sat on the stuffed sofa in her brown woollen shawl, and near her the schoolmaster, Svenonius, with his blue handkerchief and brass spectacles. Captain Svanholm, the postmaster, who had lost a finger in the last war, was on the right; on the left pretty Anne Sophie, eighteen years old, with a high tortoise-shell comb in her long brown hair; and around them, on the floor or on stools, sat six or seven playful children, with mouths now wide open, as if they had heard a ghost story.

The first to disturb the silence was Anne Sophie, who sprang with a cry from her chair, stumbled, and fell into the schoolmaster's arms.

The entranced company, who were still at Lützen, were as much disturbed by this interruption as if Isolani's Croats had suddenly broken into the room. The postmaster, still in the midst of the battle, sprang up and trod heavily upon old grandma's sore foot with his iron heel. The schoolmaster was quite upset, not at all realising the value of the burden in his arms—perhaps the first and also the prettiest in his whole life; the children fled in all directions, and some crept behind the surgeon's high chair. But Andreas, who had just followed the Finnish cavalry in their charge over the trenches, seized the surgeon's silver-headed

Spanish cane, and prepared to receive the Croats at the point of the bayonet. Old Bäck was undisturbed; he produced his tobacco box, bit off a piece, and mildly said, "What is the matter with you, Anne Sophie?" The latter freed herself, blushing and embarrassed, from the schoolmaster's arms, and declaring that someone had pricked her with a pin, looked around for the culprit.

Old grandma, always quick to scent out mischief, immediately practised a method, and discovered that Jonathan had inserted a pin at the top of his rattan, and therewith upset his eldest sister, with the results just indicated.

TO BE CONTINUED---

and consists of works of video art, photography, painting, digital and plastic art. It follows the course of meditation and explores encounters and intersections with existing reality.

The exhibition is open until January 14, 2024.

According to THL, Finns' regular alcohol consumption has decreased

Finns' regular alcohol consumption has decreased in the 2020s. The proportion of those who consumed alcohol weekly or more decreased from 52 percent to 48 percent in men and from 29 percent to 22 percent in women between 2016 and 2023.

This is evident from THL's Drinking Habits Survey, which has been carried out regularly every eight years since 1968.

"Reducing alcohol consumption is a good thing in terms of the health and well-being of the population. It is necessary to support the continuation of the good development with alcohol policy measures that reduce harm and curb the availability and consumption of alcoholic beverages - i.e. by maintaining the current percentage limits for alcoholic beverages sold in stores and the high taxation of alcoholic beverages," says THL research professor Pia Mäkelä.

Korsholm celebration

The birth celebrations of Korsholm are approaching.

18.11.23 from 10 am to 3 pm there will be a party open to everyone at Botnia Hall and the first 675 people will be served a festive pastry. There is a program for all ages. A fair where around 100 local associations and companies present themselves. Food

market. Buu-klubben, fire truck introduction, music school dance group, Sunny Singers, history exhibition. That is, really something for everyone.

For more information, please visit www.mustasaari.fi.

Those who know a little more are Those who read Wasa Daily

There are 150 defibrillators in the Vaasa region

A defibrillator is needed when a person suddenly collapses due to cardiac arrest. The heartbeat is easy to use, but it would be good for everyone to familiarize themselves with the instruction manual in advance. Because when it's in use, it's urgent.

And in the same way, it would be good to know where the nearest defibrillator is. In fact, there are about 150 defibrillators in Vaasa and the number is increasing, so it's quite likely that you'll find one within a minute if you're running - but first call 112 and don't leave the patient alone.

Sundom, for example, has two defibrillators. One is in the youth centre and the other in K-Market.

There are at least 25 defibrillators in the centre of Vaasa. These include Central Pharmacy, Citymarket, Rewell and Espen.

Here is a map where all defibrillators in Vaasa (and Finland) are located: <https://defi.fi> For each defibrillator, you will find more detailed information

about the location and when it is available.

Tikanoja: Bernd Lindholm exhibition opens on October 20

Berndt Adolf Lindholm (1841-1914) was a Finnish-Swedish landscape painter who is considered one of the pioneers of Finnish outdoor painting.

He was born in Lovisa, Finland, and studied at the Turku School of Art and the Academy of Arts in Düsseldorf. In 1876 he was awarded a medal at the Centennial Exposition in Philadelphia and received the Finnish State Prize the following year. In the same year, he settled in Gothenburg and became curator of the city's art collection in 1878.

Lindholm's paintings are characterized by their realism and sense of detail. He often painted coastal scenes, but he also painted forests, mountains and other landscapes. His work is known for its use of light and shadow, and for its atmospheric effects.

Berndt Lindholm was a talented and influential artist who played a major role in the development of Finnish landscape painting. His works continue to be admired by art lovers worldwide.

Tikanoja

During the autumn season, Tikanoja's art center in Vaasa shows older paintings in an art history exhibition. The exhibition halls are filled with paintings by Berndt Lindholm

"Berndt Lindholm - Into the landscape"

20.10.2023-21.4.2024

Watch out for scam messages sent in Suomi.fi services' name

The Digital and Population Data Services Agency warns of scam messages being sent in the name of Suomi.fi services. In addition to text messages, scam messa-

ges are also being sent via social media channels. The message in question is a phishing message that attempts to get the user to click a link in the message.

Do not click on any links in e-mail or text messages. Do not access the services through links or search engine results. Instead, enter the full address of the website in the address bar, such as www.suomi.fi.

We have ISSN-numbers!

The Finnish ISSN center has given our newspaper international journal codes, so-called ISSN codes. This after quite thorough consideration. So now we are officially part of the Finnish newspaper world. We are newspapers "for real".

Today

Prematurely Lost Years: A Look at Avoidable Premature Mortality in Finland

We know that coronary heart disease is the leading cause of death in Finland. But is it the most important one? Not necessarily, because there are diseases that cause far more prematurely lost years. Those who succumb to coronary heart disease and cancer are typically elderly, meaning they lose only a few years of life. However, there are illnesses that claim lives at a young age, resulting in significantly more years lost prematurely.

The evaluation of prematurely lost years is calculated using the Potential Years of Life Lost (PYLL) index. This index emphasizes the significance of deaths occurring at a young age. When calculating the PYLL index for the age range of 25-80 years, for instance, a 25-year-old who passes away is estimated to have lost 55 years of life, whereas a 79-year-old is considered to have lost only one year. Individuals over 80 years old are not deemed to have lost any years of life. The PYLL index is widely used internationally and measures premature mortality, emphasizing the significance of

deaths occurring at a young age.

According to a report by the FCG, the PYLL highlights a significant difference between genders: - The PYLL index for men is 2.3 times higher than that for women. Avoidable losses have significantly decreased in the span of 20 years for both men and women. However, there are also increasing trends observed regionally and in subgroups.

Based on the PYLL index, the most significant causes of death are alcohol-related and suicides, which result in more years lost than heart diseases. Drug-related deaths are on the rise and are likely to surpass heart diseases soon. Surprisingly, cancer is not among the top four, which might be quite astonishing.

Regional disparities are significant. In South Ostrobothnia, female suicide losses have increased, as have male losses due to colorectal cancer, which are worryingly high and already significantly higher than the national average. In Western Uusimaa, the current trend of female suicide losses is alarming. The region's female suicide losses are already the third highest in the comparison of well-being areas. In Northern Ostrobothnia, Central Ostrobothnia, and Ostrobothnia, a substantial number of years are lost due to traffic accidents.

Each well-being area should assess its population's PYLL index, as resources should naturally be directed toward diseases that cause the most prematurely lost years, especially in preventive work.

Events

KUNTSI MUSEUM OF MODERN ART

Dimensions of a line-exhibition
9.9.23 - 14.4.24

How artists work with the line, where its shape settles as a simple pencil and charcoal drawing or as a spatial installation. The variations of the line can be seen in the group exhibition at the Kuntsi Museum of Modern Art. Both Finnish and international Contemporary Ar-

tists – 18 artists and groups of artists – present themselves as part of their artistic work.

VAASA CITY THEATRE NUNNIA JA KONNIA (The Sisters Act)

14.9. - 30.12.23
Pitkätatu 53
www.vaasankaupunginteatteri.fi

WASA TEATER

"Vänd om min längtan"
Musical
5.9.23 - 4.5.24
www.wasateater.fi

PIRKANPOHJA ART CENTER, Ähtäri

Eemu Myntti Artist meetings
AUTUMN EXHIBITION
20.9.2023–13.12.2023
NOVEMBER 22.11., 29.11.
DECEMBER 13.12. from 3 to 6 p.m.
Rarely seen paintings and graphics from the Eemu Myntti collection.
<http://www.ahtari.fi/pirkanpohja/>

TIKANOJA ART HOME

"Stigar i landskapet"
Berndt Lindholm's exhibition
20.10.23-21.4.24

ATENEUM

COLOUR & LIGHT – THE LEGACY OF IMPRESSIONISM
20.10.2023–25.2.2024
The exhibition introduces Impressionist and Neo-Impressionist art from the period 1860–1916. The exhibition draws parallels between the great masters of international art and Finnish art.

FINNISH NATIONAL GALLERY

KIASMA, HELSINKI
FREE ADMISSION DAY
3.11.23 at 10-20.30

LITTFEST

Litterature festival
16-18-11-23
Guest Mika Aaltola
vaasa.fi/littfest

Mustasaari's celebration at Botniahallen 18.11.2023

In 2023, Mustasaari celebrates a double anniversary. It has been 675 years since Mustasaari was first mentioned in an official publication, and the municipality is celebrating 50 years in its current form.

On 18.11., the municipality organizes a large Korsholm fair in Botniahallen where associations and companies are invited to showcase their activities to the public.

A book in Swedish about the famous woman artist i Vaasa, Alexandra Frosterus-Sältin, You can buy it here:

- adlibris.fi
- <https://akateeminenwebshop.com/>

RUSK

Chamber Music in Jakobstad
21–25.11.2023
A Royal Feast
International creativity at the darkest time of the year

FINNISH NATIONAL GALLERY

KIASMA, HELSINKI
FREE ADMISSION DAY
1,12.23 at 10-20.30

RITZ

1-2 December 2023 at 7 p.m.
CHRISTMAS PARTY WITH KRISTA AND MARK
A warm Christmas performance in anticipation of Christmas
With Krista Siegfriids and Mark Levengood
www.ritz.fi

KORSHOLM MUSIC FESTIVAL 2024

24.7-31.7.2024
www.korsholmmusicfestival.fi

Litterature

LittFEST

Vaasa's LittFest Vasa takes place from 16 to 18 November 2023. The bilingual literature festival has been operating since 2001 and offers in-depth discussions on significant topics. This year's theme is "Message", and there will be days full of literature!

On Saturday 18.11.23 of the

festival, the Skrivande liv event flourishes in the program, where Kjell Westö and Lena Frölander-Ulf talk to Yukiko Duke, in Swedish. The event takes place from 14:15 to 15:00 at Dramasalen at Biblioteksgatan 13.

Kjell Westö, a writer from Helsinki born in 1961, is one of Finland's foremost writers. He is especially known for his epic novels set in Helsinki, but he has also written short stories, poems, essays and columns. Lena Frölander-Ulf, an award-winning Finnish children's author and illustrator born in 1976, has received recognition for her works such as "Nelson Tigertass" and "Fidel". His most recent adventure trilogy began with "Rafsa Vildpäls" published in 2023, and the next volumes, "Rafsa Rotlös" and "Rafsa Stentramp", are coming in 2024.

The entire festival program can be seen at www.vaasa.fi. Don't miss the festival of literature in Vaasa!

(Photo: Vogler, CCbySA3.0)

Music

Toivo Kuula Days in Vaasa 19-21.11: A New Mini Festival Illumina-

ting the Dark November

Vaasa will host the Kuula Days from November 19th to 21st, 2023. The aim of these days is to spotlight the composer Toivo Kuula. The Toivo Kuula Days offer a vibrant program that looks into the future, promising an array of unexpected crossover elements.

The idea for the Kuula Days stemmed from a well-known local musician, Maano Männi, concertmaster of the Vaasa City Orchestra. "For years, I've believed that the composer Toivo Kuula deserves much more than just a memorial in Vaasa and a music institute bearing his name. Perhaps we could have an annual music event?" shared Maano Männi, the artistic director of the Kuula Days. He continued, "Did you know that at the beginning of the 20th century, Kuula was considered the second greatest composer in Finland (with Sibelius, naturally, taking the first place)? Toivo Kuula's musical works are abundant, embodying Nordic depth, folk music lightness, and even shades of French impressionism." With Milla Virta on board to bring the idea to life, the Kuula Days team was formed. As November rolls around, the darkest time of the year, 140 years since Kuula's birth, Vaasa will offer light, hope, and musical experiences à la Toivo Kuula. Out of the four concerts, two are free for the public, while the remaining two are affordable, ensuring the participation of as many as possible.

Estonia's Rising Star in the Musical Sky

On Sunday, the 19th of November, at 1 PM, young Estonian string musicians will grace the Toivo Kuula Hall (Kuula Institute, Laivakatu 16). In the afternoon matinee, seven winners aged 12 to 17 will perform pieces by Kuula, Pärt, Sibelius, and Eller. The concert is free of charge.

Toivo Takes the Stage!

On Sunday, the 19th of November, at 6 PM, you can enjoy an animated evening at the Doo-Bop Club (Kauppapuistikko 12). Ralf Nyqvist (piano), Zacharias Holmkvist (double bass), Stefan Brokvist (drums), and Maano

Männi (violin) will perform Toivo Kuula's and other Finnish folk melodies in a jazzy rendition with various crossover elements. Tickets are priced at 10/6 euros.

Toivo's Pancake Party – A Sneak Peek from the Gala

On Tuesday, the 21st of November, at 2 PM, we indulge in culinary delights at the Loft Restaurant (Rådhusgatan 28). The musical spread will feature samples from the evening's gala concert. Apart from lunch, it will be possible to purchase Toivo Kuula's favorite dish, pancakes (crafted in Loft's style). Entrance to the pancake party is free.

140 Years – Toivo Kuula's Gala Concert

A festive gala concert will take place in the Vasa City Hall's banquet hall on Tuesday, the 21st of November, at 7 PM. 140 years of timeless music. The Kuula Gala Concert will present not only Kuula's works but also music from contemporary colleagues. Soprano rising star Silja Aalto (winner of the Alavus Toivo Kuula Singing Competition in 2016) will perform solo songs alongside pianist Tuula Hällström. The Vasa Singing Guild, under the direction of Stefan Wikman, will contribute male choir music to the concert. Rising stars from the Kuula Institute's master class, pianist Otto Ristolainen, and the trio Karoliina Krook (flute), Aada Laajalahti (violin), and Juulia Järvenpää (piano) will also perform. Vasa's professional musicians: Erica Nygård (flute), Mariam Junolainen (harp), Hugo Olsson (clarinet), Marco Bottet

(bassoon), Harri Ala-Aho (French horn), Maano Männi (violin), Terje Männi (violin), Viktor Olaus Nygård (viola), Vladimir Reshetko (cello), and Pontus Grans (double bass) will form the Gala Ensemble, performing pieces such as Lili Boulanger's Nocturne, Toivo Kuula's Festive March (arranged by Maano Männi), Jean Sibelius's En Saga (arranged by Jaakko Kuusisto), and Maurice Ravel's Introduction and Allegro for Harp, Flute, Clarinet, and String Quartet. As the finale, all the artists will come together to perform Toivo Kuula's "Morning Song" (arranged by Maano Männi). During the intermission, the audience will be offered marmalade following the theme: Green "Kuulor." Tickets are priced at 20/15/5 euros.

OpenAI Launches Groundbreaking AI Models and Developer Tools

OpenAI made waves this week with the launch of a series of cutting-edge AI models and developer products, marking a significant milestone in the world of artificial intelligence. Among the highlights are the much-anticipated GPT-4 Turbo, boasting an impressive 128K context capacity along with reduced pricing, the innovative Assistants API, the visionary GPT-4 Turbo with Vision, the dynamic DALL-E 3 API,

and more. Anticipated to revolutionize the landscape of AI, these new models and tools promise to redefine the boundaries of what is possible in the realm of artificial intelligence.

GPT-4 Turbo with 128K Context

The GPT-4 Turbo, a massive language model trained on an extensive dataset of text and code, now features an enhanced 128K context capability, allowing for the generation of more coherent, human-like text compared to its predecessors.

Assistants API

Designed to facilitate seamless integration of GPT-4 Turbo into applications, the Assistants API provides developers with an easy pathway to incorporate natural language understanding, chatbots, and virtual assistants into their projects.

GPT-4 Turbo with Vision

The introduction of GPT-4 Turbo with Vision presents a groundbreaking model capable of generating high-quality images based on textual descriptions, producing visually striking and realistic images closely aligned with the provided text.

DALL-E 3 API

Empowering developers with the ability to seamlessly incorporate the DALL-E 3 generative AI model into their applications, the newly launched DALL-E 3 API simplifies the process of creating images from text descriptions.

Copyright Shield

In a bid to safeguard businesses utilizing OpenAI's products from potential copyright claims, OpenAI announced the implementation of the Copyright Shield program, demonstrating its commitment to protecting the interests of its users.

The Impact of OpenAI's Announcement

OpenAI's latest announcement carries profound implications for the field of artificial intelligence. Not only do these new models and products mark a significant leap forward in the advancement of AI technology, but they also promise to facilitate the development of AI applications for developers. The introduction of the Copyright Shield program further underlines OpenAI's dedication

What house is this?

Last weeks house:
The Culture House Fanny

PensiSketchApp

to providing a secure and supportive environment for businesses utilizing their products.

Expert Insights on OpenAI's Announcement

Experts within the field of artificial intelligence have responded positively to OpenAI's recent announcement. The consensus among many experts is that the newly launched models and products are poised to make a substantial impact on the evolution of artificial intelligence. Additionally, OpenAI's commitment to ensuring copyright protection has garnered praise from experts, solidifying the organization's dedication to fostering a secure and progressive AI landscape.

In summary, OpenAI's latest announcement stands as a pivotal moment in the history of artificial intelligence. With the introduction of these groundbreaking models and tools, the way we live and work is anticipated to undergo significant transformation.

Russia

15-year-old boy head of Chechnya's security service

Among the things that happen in our eastern neighbor, this is probably one of the strangest.

A 15-year-old boy, Adam Kadyrov, has become the head of Chechnya's security service.

Prior to this, Adam Kadyrov had received the valuable Order of Dushy for his contribution to strengthening inter-ethnic peace and harmony, State Duma Deputy Adam Delimkhanov reported this. He expressed the hope that Adam will continue his "creative path". Previously, Adam had received the Order of Merit for the Kabardino-Balkarian Republic.

The 15-year-old's father's name is Ramzan Kadyrov, which surely has a certain meaning in the context.

Ukraine

President of Ukraine Volodymyr Zelenskyy

Ukraine always returns – President Volodymyr Zelenskyy's address on the occasion of the first anniversary of the liberation of Kherson from Russian occupation

11 November 2023 - 11:48

Dear Ukrainian men and women!

Today marks the first anniversary of the liberation of Kherson from Russian occupation. The city-hero. The city-symbol. The city of hope. The city of our people who did not surrender to the enemy force and inspired everyone around us and the whole world with their resistance. These are our blue and yellow flags, which repeatedly proved on the streets of Kherson and in many homes and apartments that Ukraine is one, from the northern border to our sea. These are months without communication, without information, but with faith – faith in Ukraine. These are the efforts of many people who saved, helped, approached... And, of course, these are emotions – special emotions when you see your people are returning, and when you know that Ukraine does not forget about its cities and villages occupied by the enemy, just like about Kherson. The entire south of Ukraine learned last year that Russia never comes "forever," no matter how many times they repeat it. Because Ukraine always returns – always! When we know our goal. When it's a shared goal. When we are united. And when we unite others around the Ukrainian goal. Today is one of the anniversaries that shapes our Ukrainian confidence that we can.

Thanks to the Kherson operation, the right bank of the Dniro was cleared of the occupant. Our warriors then liberated a significant part of Kherson region, provided additional protection to Mykolaiv, Odesa, and other cities and villages in the south of our state, and solidified Ukraine's success in the battle for the Black Sea. Crimea then in the smiles of the people of Kherson, in the words of joy when they welcomed our soldiers – Crimea also felt its future, saw how close we were.

I am proud of all our warriors

– all brigades, every battalion, all soldiers and commanders who fought last year. And everyone who is now leading our state through a difficult, painful, but essential – vitally essential! – marathon to the guaranteed freedom of Ukraine. Independence, which has the power to transcend from generation to generation, is truly achieved in battles, draws energy from the unity of the people, and fortifies its spirit precisely when it hears the gratitude of those liberated from the enemy – those who waited for Ukraine, and whose faith has been fulfilled.

Dear people!

Throughout this year, Russia has been seeking revenge for the freedom of Kherson and our other liberated cities. Daily shelling. Bombs, artillery, rockets... Just from yesterday evening until this morning, almost forty drones and rockets... Ballistic attacks against Kyiv, drones, and rockets against Odesa, Kharkiv region. Deliberate torture by the enemy. Every day! But not a single day of despair for us!

None of us should underestimate the strength of the enemy against us. Ukraine knows that the enemy is not weak, restless. But Ukraine knows how to overcome it! Like last year, Russia seeks to destroy our country, our lives. Like last year, we must destroy the occupier. Ukraine is doing this... And today, dear Ukrainians, please thank those who

have put their strength and lives on the line to defend Ukraine and Ukrainians. Those who are fighting now. Those on combat posts now. Those who are training to reinforce combat brigades. And those who are working now to ensure our soldiers have ammunition and weapons, armor and aviation, air defense and electronic warfare... So that we can provide protection to Ukrainians and so that Ukraine can reclaim freedom for its land.

I thank everyone who is currently working in Kherson to protect our people! Thanks to all who are fighting on the left bank of Kherson region for the sake of Ukraine! Thanks to all who defend Ukrainian lives!

Our lives will surely triumph.

Glory to Ukraine!

License: Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International. www.president.gov.ua

Climate change

Climate and Nature Crisis: A Global Health Emergency

In a landmark editorial published on October 25, 2023, over 200 health journals called on the United Nations, political leaders, and health professionals to recognize that climate change and biodiversity loss are one indivisible crisis and must be tackled together to preserve health and avoid catastrophe.

Image of the week

The Berndt Lindholm exhibition at Tikanoja is worth a visit

Astronomic Picture of the week

Hubble Unveils an Astronomical Explosion - Flickr - NASA Hubble.jpg

A shroud of thick gas and dust surrounds a bright young star in this image from the NASA/ESA Hubble Space Telescope. Hubble's Wide Field Camera 3 inspected a young stellar object, over 9,000 light-years away in the constellation Taurus, to help astronomers understand the earliest stages in the lives of massive stars. This object – which is known to astronomers as IRAS 05506+2414 – may be an example of an explosive event caused by the disruption of a massive young star system.

The editorial, published in the Journal of the American Medical Association Internal Medicine, states that "the overall environmental crisis is now so severe as to be a global health emergency." The authors of the editorial argue that the world is currently responding to the climate crisis and the nature crisis as if they were separate challenges, but this is a "dangerous mistake." They point out that the two crises are interconnected and that damage to one subsystem can create feedback that damages

another. For example, deforestation and other land-use change are now the primary driver of nature loss, but climate change is exacerbating these problems. Rising temperatures and extreme weather events are leading to more wildfires and droughts, which in turn destroy plant life and lead to soil erosion. This reduces carbon storage, which leads to more global warming. The editorial also highlights the direct impacts of climate change and biodiversity loss on

— I would like to see the hurricane that could bring me into the harbor of marriage.

Hovnarren, no. 24, 2023

human health. Rising temperatures, extreme weather events, air pollution, and the spread of infectious diseases are some of the major health threats exacerbated by climate change.

In addition, the loss of biodiversity is having a negative impact on food security and nutrition. About a fifth of people rely on wild species for food and their livelihoods, and declines in wildlife are a major challenge for these populations.

The authors of the editorial conclude by calling for the World Health Organization (WHO) to declare the climate and nature crisis as a global health emergency. They argue that this would send a strong signal to the world that these crises are serious and urgent, and that they require immediate action.

The editorial is a powerful reminder that the climate and nature crises are not just environmental problems; they are also health problems. The global community must take urgent action to address these crises in order to protect human health and well-being.

October warmest ever
October 2023 was the warmest

October on record globally, with an average surface air temperature of 15.30°C, 0.85°C above the 1991-2020 average for October and 0.40°C above the previous warmest October, in 2019.

And according to C3S: 2023 will virtually certain to be warmest year on record ever.

Humour a century ago

On a train

The conductor: — You must not be here, my lord, this compartment is for non-smokers
— I am not a smoker
— But, you sit and smoke
— Yes, it's just an exceptional case.

Next week:

Photo Supplement

Eemu Myntti

Advertise in Wasa Daily

Being among the first to advertise in this historic and hyper-modern daily may have some PR value.

The advertising price is 6 €/gap millimetre. Standard ads are cheaper (25 mm high = 140 €, 50 mm = 280 €, 75 mm = 400 €. Repeated ads = 30% discount. Send ads to wasadagblad@gmail.com

From our readers

We very much welcome submissions from our readers. Comments, stories, memories, debate, news from home. Probably this will be the most important part of this spring paper. But space is limited, so please write as short as possible! So please send posts to:

wasadagblad@gmail-com

WASA DAILY
wasadagblad@gmail.com

Photo Supplement

Helsingin kirjamesut
Bokmässan i Helsingfors
The Book Fair in Helsinki
Книжковий ярмарок у Гельсінкі

Helsingin Kirjamessut 2023: valta puhutti, kävijöitä huikeat 88 000

Helsingin Messukeskuksessa järjestetyt Helsingin Kirjamessut 2023 avattiin 26. lokakuuta ja päättyivät 29. lokakuuta. Messuilla vieraili huikeat 88 000 kävijää, mikä on enemmän kuin koskaan aiemmin.

Messujen teemana oli valta, ja teema näkyi vahvasti niin keskusteluissa, kirjallisuudessa kuin messuosastoillakin. Messulavoilla järjestettiin yli 900 keskustelua, joissa kirjailijat, tutkijat ja muut asiantuntijat pohtivat vallan eri ulottuvuuksia.

Messujen kävijät olivat kiinnostuneita niin vakavista aiheista kuin kevyemmästäkin kirjallisuudesta. Myös valtavirrasta poikkeavat kirjat kiinnostivat yleisöä.

Seuraavat Helsingin Kirjamessut järjestetään 24.–27. lokakuuta 2024.

Helsingfors bokmässa 2023: makten talade, hela 88 000 besökare

Bokmässan i Helsingfors 2023, som anordnades på Helsingfors Mässcentrum, öppnades den 26 oktober och avslutades den 29 oktober. Hela 88 000 besökare besökte mässan, vilket är fler än någonsin tidigare. Temat för mässan var makt och temat var starkt synligt i diskussioner, litteratur och i mässmontrar. Mer än 900 diskussioner hölls på mässområdet, där författare, forskare och andra experter diskuterade maktens olika dimensioner. Mässbesökarna var intresserade av både seriösa ämnen och lättare litteratur. Allmänheten var också intresserad av böcker som avvek från det vanliga. Nästa bokmässa i Helsingfors äger rum den 24–27. oktober 2024.

Helsinki Book Fair 2023: power spoke, a whopping 88,000 visitors

The Helsinki Book Fair 2023, organized at the Helsinki Fair Center, opened on October 26 and ended on October 29. A whopping 88,000 visitors visited the fair, which is more than ever before.

The theme of the fair was power, and the theme was strongly visible in discussions, literature, and in the fair stands. More than 900 discussions were held on the fairgrounds, where writers, researchers and other experts discussed the different dimensions of power.

Visitors to the fair were interested in both serious topics and lighter literature. The public was also interested in books that deviated from the mainstream.

The next Helsinki Book Fair will take place on the 24th–27th. October 2024.

In Ukrainian:

Книжковий ярмарок у Гельсінкі 2023: сила заговорила, колосальні 88 000 відвідувачів

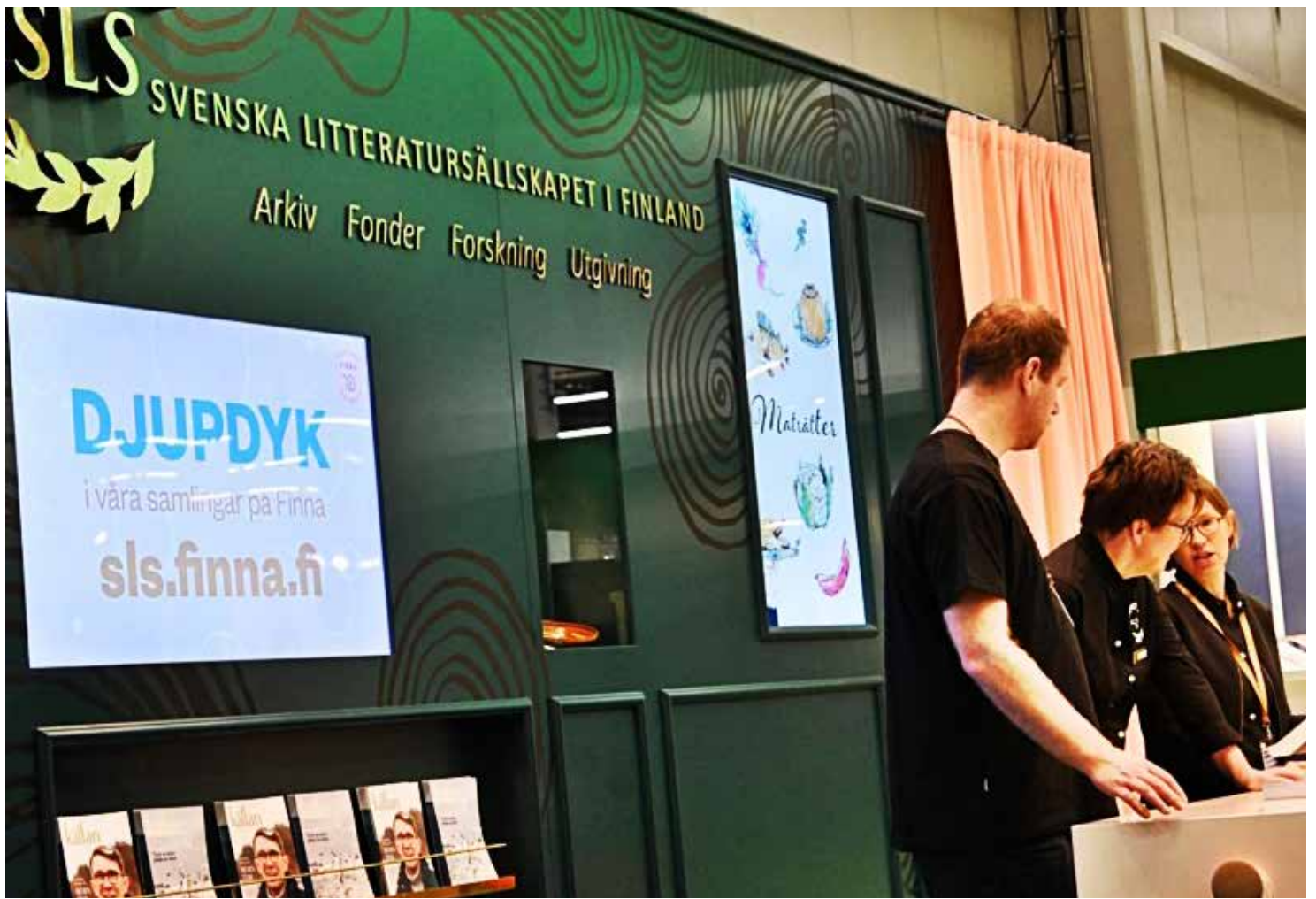
Гельсінський книжковий ярмарок 2023, організований у Helsinki Fair Center, відкрився 26 жовтня і завершився 29 жовтня. Ярмарок відвідали 88 000 відвідувачів, що більше, ніж будь-коли раніше.

Темою ярмарку була влада, і ця тема була сильно помітна в дискусіях, літературі та на ярмаркових стендах. На виставковому майданчику відбулося понад 900 дискусій, де письменники, дослідники та інші експерти обговорювали різні виміри влади. Відвідувачів ярмарку цікавили як серйозні теми, так і більш легка література. Публіку також цікавили книги, які відхилялися від мейнстріму.

Наступний Гельсінський книжковий ярмарок відбудеться 24–27 числа. жовтень 2024 р.

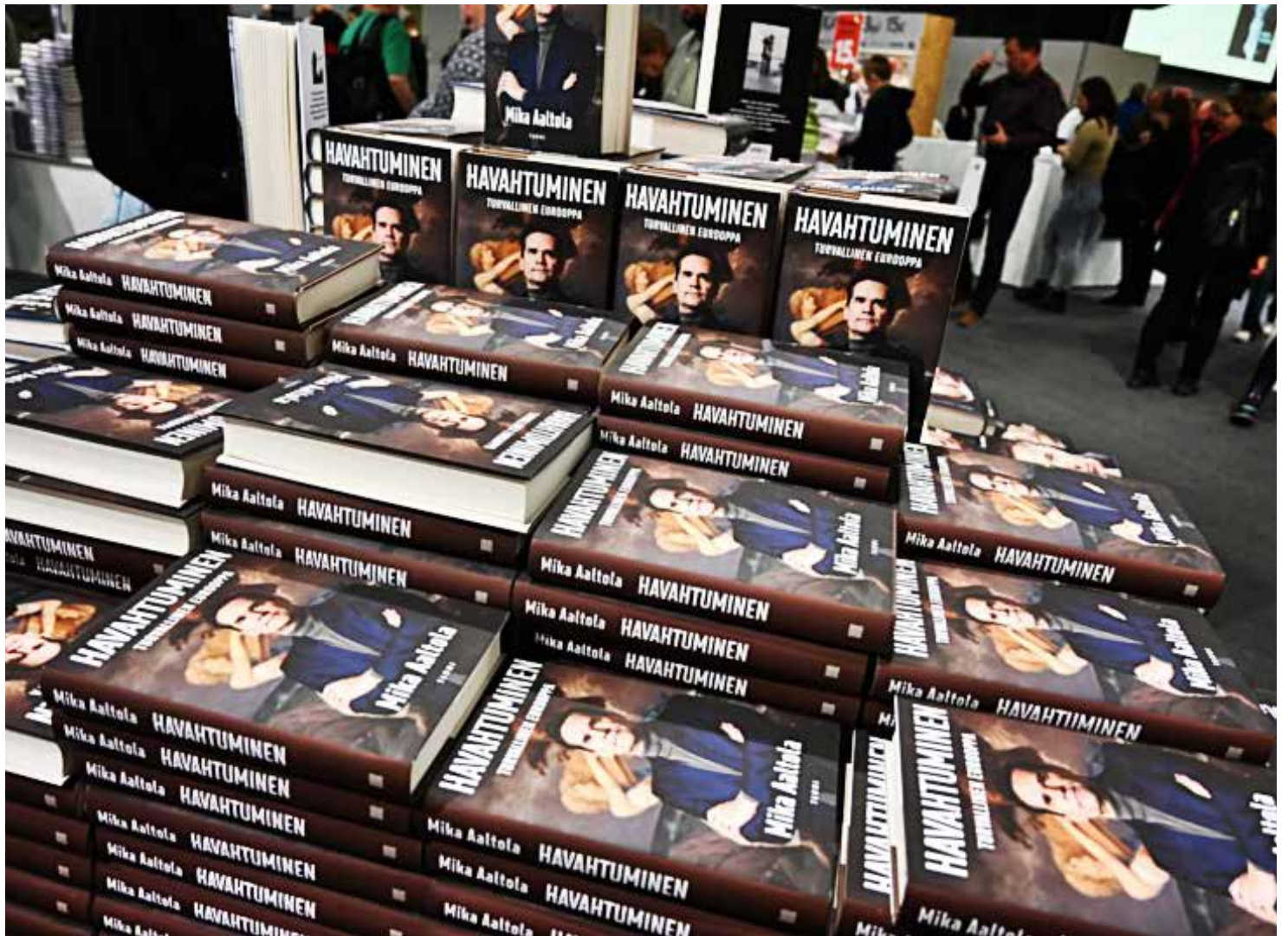

Philip Their berättade om sin bok om Jörn Donner

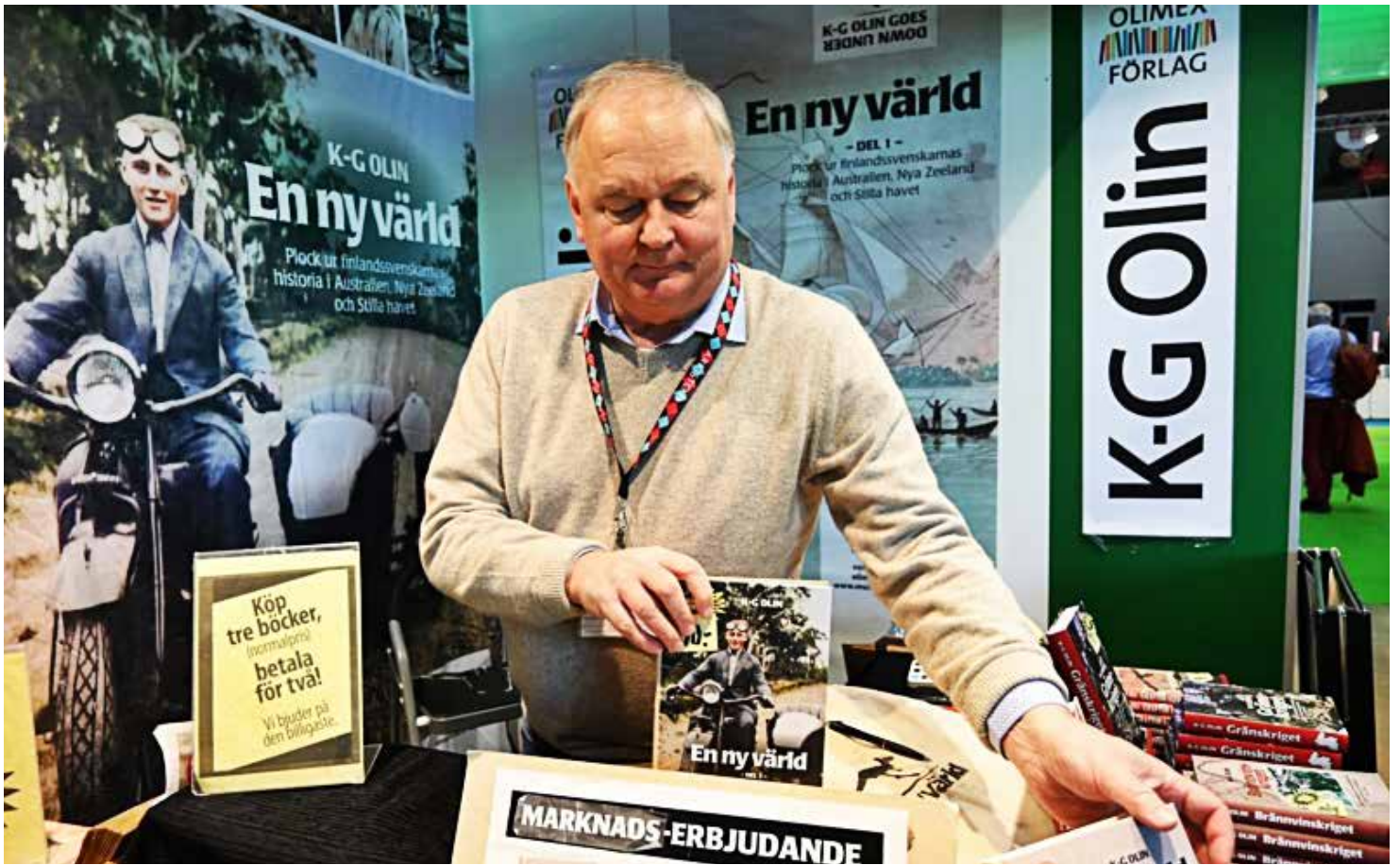
Minister Anna-Maja Henriksson

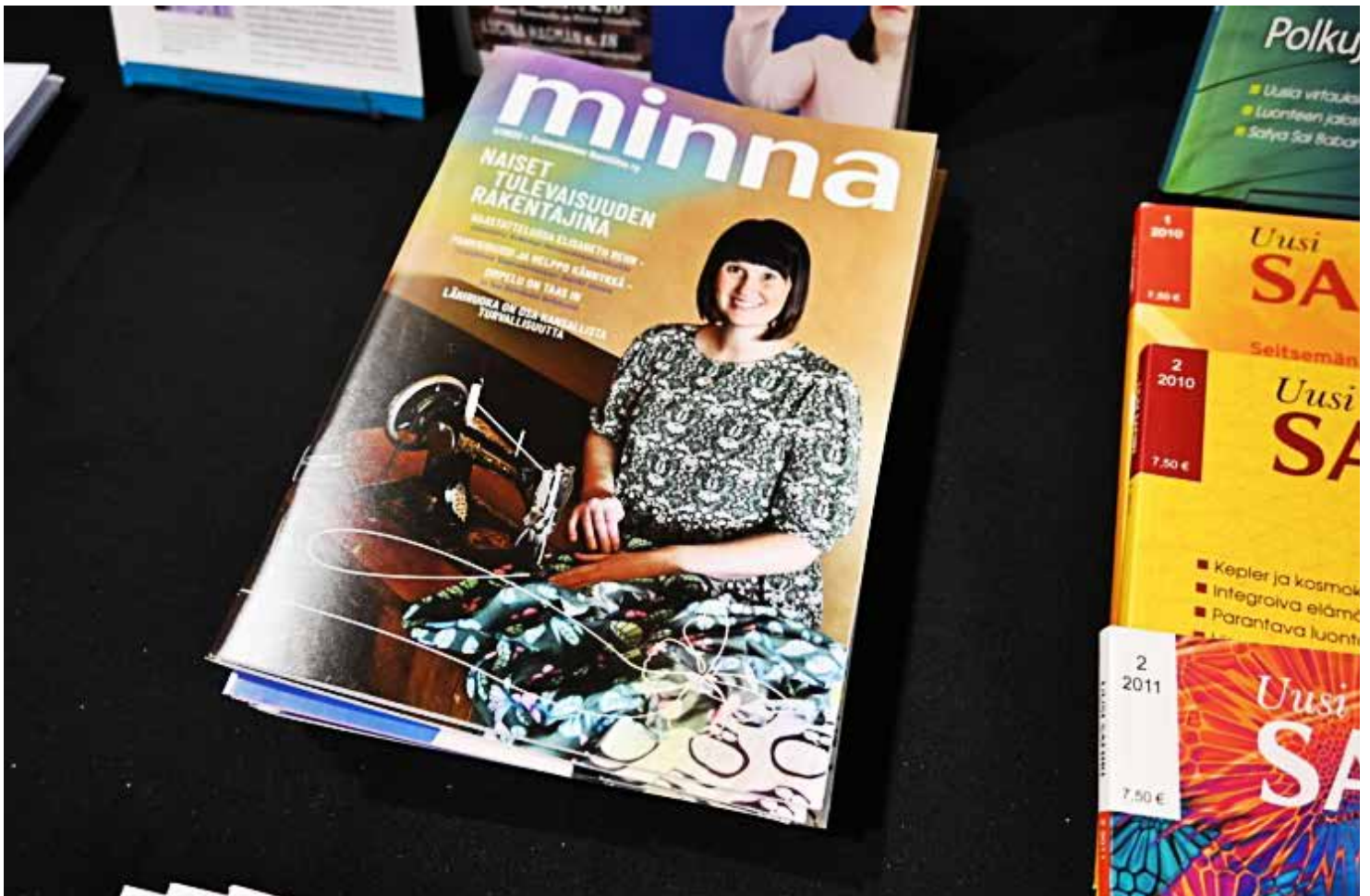

Dr Jenni Haukio drog en stor publik

K-G Olin har just sålt 50.000 böcker och här säljer han några till

Suomalaisen Naisliiton Minna-lehti